

MĂSURI DE PREVENȚIE A INFECȚIEI COVID-19 LA LOCUL DE MUNCĂ

Plan de măsuri individualizat

CHIȘINĂU, 2020

Angela PARASCHIV, Raisa DELEU

MĂSURI DE PREVENȚIE A INFECȚIEI COVID-19 LA LOCUL DE MUNCĂ

*Plan individualizat pentru
sectorul de producere a încălțăminte*

CHISINAU, 2020

Plan individualizat de măsuri sigure de combatere a răspândirii infecției COVID-19 la locul de muncă pentru întreprinderea cu capital străin de producere a încălțăminteii.

Planul prezintă o sinteză și o analiză aprofundată a referințelor bibliografice care abordează experiența internațională de reducere a impactului evenimentelor pandemice la locul de muncă, și dezvoltarea măsurilor adecvate pentru unitatea economică vizată, astfel încât întreprinderea să-și eficientizeze munca în domeniul managementului operațional al riscurilor de răspândire a infecției COVID-19 la locul de muncă.

Este elaborat cu suportul CARITAS VIENA.

Este adresat de asemenea și altor agenți economici, care activează în domeniul respectiv, după operarea unor corecții de rigoare cu considerarea rezultatelor estimării riscului. De asemenea poate servi drept reper pentru promovarea sănătății la locul de muncă.

Autori:

1. Paraschiv Angela, dr.șt.med., conferențiar universitar, Departamentul Medicină Preventivă al USMF "Nicolae Testemițanu", șef Disciplina epidemiologie, medic epidemiolog categorie superioară
2. Deleu Raisa, dr.șt.med., conferențiar universitar, Departamentul Medicină Preventivă al USMF "Nicolae Testemițanu", Disciplina igienă, medic igienist categorie superioară, secția Sănătatea ocupațională, toxicologie și siguranță chimică a Agenției Naționale pentru Sănătate Publică

CUPRINS

MĂSURI DE PREVENȚIE A INFECȚIEI COVID-19 LA LOCUL DE MUNCĂ	1
CUPRINS	4
INTRODUCERE	8
NOȚIUNI PRINCIPALE UTILIZATE ȘI SEMNIFICAȚIA LOR	10
1. INFORMAȚII GENERALE DESPRE NOUL CORONAVIRUS SARS-CoV-2	12
Ce este coronavirusul?	12
Ce este noul coronavirus?	12
Cum apar noi tulpine de coronavirus?	12
Cât timp supraviețuiește noul coronavirus pe diferite suprafețe?	13
La ce este sensibil SARS CoV-2 ?	13
Biocide efective pentru coronavirusi	14
2. MANIFESTĂRILE CLINICE ALE SINDROMULUI RESPIRATOR SEVER ACUT PROVOCAT DE COVID-19	14
Care sunt simptomele infecției cu noul coronavirus?	14
Care este frecvența semnelor clinice în infecția COVID-19?	14
Diagnosticul de laborator	15
3. CARACTERISTICILE PROCESULUI EPIDEMIOLOGIC	16
Care sunt verigile principale ale procesului epidemiologic?	16
Cine este sursa de infecție COVID-19?	16
Care este durata de contagiozitate a sursei de infecție COVID-19?	16
Care este mecanismul de transmitere a infecției COVID-19?	17
Care sunt factorii de transmitere a infecției COVID-19?	17
Cine este susceptibil la infecția COVID-19?	17
Cine are un risc crescut de a contacta coronavirusul?	17
Care sunt afecțiunile care cresc vulnerabilitatea la infecția COVID-19?	17
Care este rata de infectare cu COVID-19 în raport cu vârsta?	18
4. MĂSURILE DE PREVENȚIE ȘI ANTIEPIDEMICE	18
Cum întrerupem transmiterea infecției COVID-19?	18
Care sunt criteriile de tratament la domiciliu?	19
Care sunt criteriile de spitalizare?	19
Ce înseamnă autoizolarea la domiciliu pentru 14 zile?	19
Care este semnificația purtării măștii în prevenția COVID-19?	20
Cum spălăm mâinile?	21
Cum dezinfectăm mâinile?	21

5. SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI COVID-19	22
În ce mod criză pandemică poate avea impact asupra sănătății și securității în muncă?	22
Care sunt riscurile ocupaționale induse de evenimentele pandemice?.....	22
Care este modalitatea, recomandată de OMS și OIM, de evaluare a riscului COVID-19?	23
Care sunt riscurile profesionale a lucrătorilor din sectorul asistenței medicale? ...	23
Care sunt riscurile pentru angajații în munci în care nu este posibil să lucreze de acasă?	23
Care sunt riscurile pentru angajații care își continuă lucrul de acasă?.....	24
Care sunt riscurile induse de insecuritatea în muncă sau îngrijorarea cu privire la ocuparea unui loc de muncă în viitor?	24
Cum se notifică gradul riscurilor profesionale de răspândire a COVID-19 și aplicativitatea pentru prioritizarea (justificarea) măsurilor de asanare?	25
Care sunt elemente esențiale ale unei strategii de intervenție la locul de muncă pentru reducerea riscurilor induse de COVID-19?	25
Cum organizăm munca angajaților în perioada pandemică?	26
Acordarea angajaților cu concedii anuale de bază și suplimentare, alte vacanțe plătite prevăzute de lege.....	26
Acordarea concediilor neplătite la cererea angajaților	26
Acordarea angajaților zilei de muncă cu durată (normă) parțială.....	27
Introducerea schimbărilor în muncă.....	27
Introducerea muncii la distanță sau muncii la domiciliu	28
Introducerea șomajului tehnic.....	29
Aplicarea mijloacelor individuale și colective de protecție.....	29
Ce provocări induse de COVID-19 sunt observate cel mai frecvent în întreprinderi?	30
Ce ar trebuie de făcut pentru a minimiza riscul de COVID-19 la locul de muncă? 31	
Măsuri organizatorice	31
Măsuri operaționale	32
Măsuri social-culturale	33
Măsuri economice.....	33
6. EVALUAREA RISCURILOR DE RĂSPÂNDIRE A COVID-19 LA LOCUL DE MUNCĂ LA fabrica de producere a încălțăminte.....	34
Date generale despre unitatea economică	34
Amplasarea (locația):.....	Error! Bookmark not defined.
Specializarea	34

Regimul de muncă și odihnă	34
Numărul de angajați.....	34
Caracteristica întreprinderii.....	34
Caracteristica procesului tehnologic din punctul de vedere al sănătății ocupationale	34
Organizarea transportării angajaților.....	35
Anamneza epidemiologică	35
Măsurile de prevenție și antiepidemice întreprinse în întreprindere	35
Identificarea provocărilor și evaluarea gradului de risc de răspândire a infecției COVID-19 la locul de muncă la fabrica de producere a încălțămintei.....	35
7. RECOMANDĂRI PRACTICE DE MĂSURI PROFILACTICE ȘI ANTIEPIDEMICE A INFECȚIEI COVID-19 LA fabrica de încălțăminte.....	39
Măsuri organizaționale	40
Măsuri operaționale	42
Măsuri logistice	43
Măsuri ce țin de cultura organizațională.....	43
MĂSURI ANTIEPIDEMICE!!!	47
8. STRATEGII DE GESTIONARE A RISCULUI ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL (ZONA) RISCULUI, PENTRU ASIGURAREA CONTINUITĂȚII ACTIVITĂȚII DE PRODUCERE	49
Măsurile de implementat în zona galbenă	49
Măsurile generale	49
Măsuri suplimentare	50
Măsurile de implementat în zona portocalie.....	50
Măsurile generale	50
Măsurile suplimentare.....	51
Măsuri de implementat în zona roșie	52
Măsuri generale.....	52
Măsuri suplimentare	52
9. RECOMANDĂRI TEMATICE	53
Managementul personalului infectat	53
Norme de călătorie internațională	53
Reguli de returnare din călătorii de afaceri și personale	54
Norme pentru echipele ambulante	54
Reguli pentru departamentele de logistică.....	54
Reguli pentru companii terțe, transportatori și auditori.....	55

Reguli pentru consfătuiri / întruniri / reuniuni/ treninguri.....	56
Managementul (gestionarea) personalului din grupul de risc.....	56
Alegerea măștii	57
Comunicarea pe interior și exteriorul întreprinderii.....	58
Reguli de comunicarea pentru clienții	58
Norme de comunicare pentru mass-media și părțile interesate	58
Recomandări cu referire la măsurile de igienă generale și suplimentare în timpul bolilor virale în funcție de nivelul riscului	59

INTRODUCERE

Sindromul respirator acut sever, din momentul când a fost identificat și descris pentru prima dată în China la 31 decembrie 2019, care ulterior a atins dimensiunea unei situații de urgență în sănătatea publică de îngrijorare internațională și apoi a unei pandemii, generează un număr mare de probleme și întrebări, prezentând provocări severe societății, nu doar cele legate de transmiterea bolii, și fiecare necesită o abordare complexă (amplă) pentru a găsi cea mai bună soluție.

Relevanța pandemiei Covid-19 pentru sănătatea la locul de muncă derivă din subiectele abordate de activitățile de cercetare-inovare și cele practice de domeniul respectiv, și anume:

- prevenirea și/sau minimizarea riscurilor pentru sănătate la locul de muncă;
- adaptarea muncii și a mediului ocupațional la posibilitățile angajatului;
- ridicarea bunăstării fizice, psihice și sociale ale angajatului;
- minimizarea consecințelor accidentelor și leziunilor, precum și a bolilor/intoxicațiilor profesionale ca urmare a activităților în muncă,
- precum și promovarea sănătății.

În Republica Moldova, măsurile juridice de alertă au început la data de 02.02.2020 când a fost emisă prima hotărâre a Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică (CNESP), după care odată cu declararea stării de urgență pe teritoriul RM au urmat dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (CSE). Actele normative nominalizate *supra*, au generat un șir de provocări la care angajatorii din sectorul public și privat au fost nevoiți să le accepte și se să adapteze.

Deși dovezile empirice privind impactul pandemiei de COVID-19 asupra sănătății ocupaționale sunt încă limitate, este clar că locurile de muncă congregante și localitățile rezidențiale reprezintă un mediu cu risc crescut de transmitere a bolilor infecțioase, inclusiv focare de boli respiratorii, care se transmite de la om la om pe cale respiratorie, prin picături.

În același timp, este incorect, din punctul de vedere al sănătății ocupaționale, că expunerea la boli infecțioase să fie principala considerațiune pentru sănătatea lucrătorilor în timpul unei pandemii, chiar și pentru lucrătorii din prima linie, precum cei din asistența medicală.

Pentru buna soluționare a problemelor de sănătate ocupațională este important, în timpul evenimentelor pandemice, evaluarea gradului de risc de răspândire a infecției la locul de muncă și dezvoltarea măsurilor de asanare bazate pe dovezi (evidențe) și implementarea bunelor practice internaționale.

Obiectivele planului individualizat de măsuri de prevenție a infecției COVID-19 la locul de muncă

Scopul planului este de a le prezenta angajatorului și angajaților informații și recomandări utile, bazate pe experiența internațională de luptă împotriva urgențelor de sănătate publică, care vor contribui la îmbunătățirea eficienței și eficacității măsurilor de prevenție și antiepidemice implementate în unitatea economică.

Obiectivele la nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să cunoască particularitățile epidemiologice și clinice a infecției COVID-19;
- să cunoască măsurile generale de profilaxie și antiepidemice a infecției COVID-19;
- să identifice provocările induse de infecția COVID-19 existente la locul de muncă și la nivel de întreprindere;
- să evidențieze cazurile speciale (particulare) care conduc la creșterea riscului de infectare cu noul tip de coronavirus;
- să cunoască regulile de comportament personal, inclusiv la locul de muncă, pe timp de pandemie COVID-19.

Obiectivele la nivel de aplicare:

- să aplice corect prevedere legislației în vigoare în domeniul securității și sănătății în muncă, în limitele competențelor atribuite;
- să monitorizeze legislația în vigoare și modificările recomandărilor autorităților în vederea controlului și combaterii pandemiei COVID-19;
- să achiziționeze abilități de lucru operativ în combaterea infecției COVID-19 la locul de muncă;
- să respecte exigențele impuse de autorități în prevenția infecției COVID-19.

Obiectivele la nivel de integrare:

- să conlucreze cu toți actorii implicați în controlul și combaterea infecției COVID-19, în limitele competențelor prevăzute de lege;
- să înainteze propuneri de îmbunătățire a managementului sistemului operațional de prevenție a infecției COVID-19 la locul de muncă.

NOȚIUNI PRINCIPALE UTILIZATE ȘI SEMNIFICAȚIA LOR

Agent patogen (sau **agentul infecțios**) – este un microorganism sau macroorganism care, într-un organism animal sau uman, determină apariția unui proces patologic. Exemple de **agenți patogeni**: bacterii, virusuri, fungii, paraziți, prioni.

Mecanism de transmitere a agentului infecțios – evoluția biologică a adaptabilității fiecărui tip de microb la anumite căi de mișcare de la sursa agentului infecțios la persoane sănătoase susceptibile, provocând noi cazuri de infecție și continuarea procesului epidemic.

Factor de transmitere a agentului patogen – elemente (obiecte) din mediul extern care participă la transmiterea agentului infecțios de la sursă la organisme sensibile, dar nefiind habitatul natural al agentului patogen.

Calea de transmitere a agentului patogen – totalitatea factorilor de transmitere a agentului cauzal al infecției reprezintă căile de transmitere (răspândire) ale principiului infecțios într-un proces epidemic.

Perioada de incubație – perioada procesului infecțios care este determinată de timpul dintre pătrunderea agentului infecțios în organismul animal sau uman și momentul de debut al simptomelor.

Perioada de manifestare clinică – perioada procesului infecțios care se caracterizează prin apariția, culminarea și reducerea intensității simptoamelor și semnelor clinice ale bolii.

Perioada de convalescență – perioada de însănătoșire și recuperarea a tuturor funcțiilor organismului afectate.

Perioada de contagiozitate – perioada de timp, când sursa de infecție, elimină în mediul înconjurător agenți infecțioși virulenți (capabili de a deteriora rezistența organismului sănătos)

Definiții de caz în infecția COVID-19:

CAZ SUSPECT

1. Pacient cu infecție respiratorie acută (febră **ȘI/SAU** cel puțin un semn/simptom al bolii respiratorii, de exemplu: tuse, dificultăți de respirație etc.) **ȘI** cu un istoric de călătorie sau aflare într-un teritoriu care raportează transmiterea infecției COVID-19 în ultimele 14 zile anterioare debutului simptomelor

sau

2. Pacient cu infecție respiratorie acută (febră **ȘI/SAU** cel puțin un semn/simptom al bolii respiratorii, de exemplu: tuse, dificultăți de respirație etc.) **ȘI** care a fost în contact cu un caz COVID-19 probabil sau confirmat (vezi definiția contactului*) în ultimele 14 zile înainte de debutul simptomelor;

sau

3. Pacient cu infecție respiratorie acută severă (SARI**) **ȘI** care necesită spitalizare **ȘI** fără altă etiologie care ar explica pe deplin prezentarea clinică.

CAZ PROBABIL

1. Un caz suspect pentru care testarea la infecția COVID-19 nu este concludentă.
sau
2. Un caz suspect pentru care testarea nu a putut fi efectuată din anumite motive.

CAZ CONFIRMAT

Un caz cu confirmare de laborator a infecției COVID-19, indiferent de semnele și simptomele clinice.

Definiția contactului - persoana care a avut oricare contact cu un caz probabil sau confirmat pe parcursul a 2 zile până la debut și 14 zile după debutul simptomelor, precum:

- Contactul față în față cu un caz probabil sau confirmat la distanța de 1 metru și în decurs de mai mult de 15 minute;
- Contact fizic direct cu un caz probabil sau confirmat;
- Îngrijirea unui pacient cu COVID-19 caz probabil sau confirmat, fără a utiliza adecvat echipamentul de protecție personală

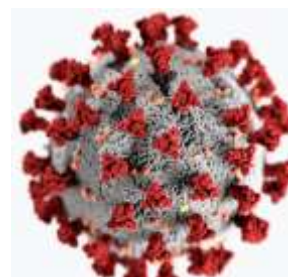
1. INFORMAȚII GENERALE DESPRE NOUL CORONAVIRUS SARS-CoV-2

Ce este coronavirusul?

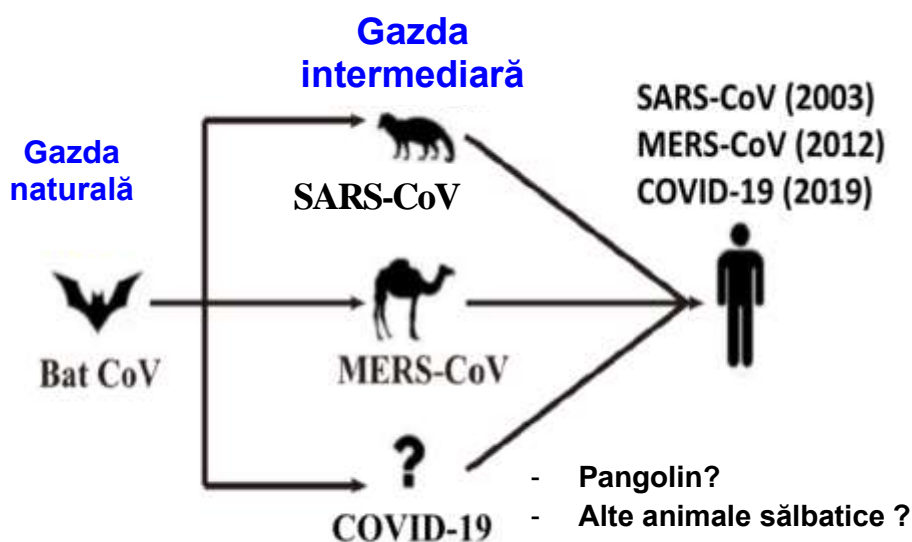
- Coronavirusurile (CoV) sunt o familie numeroasă de viruși care provoacă boli, de la răceala comună, la afecțiuni mai severe;
- În prezent sunt cunoscute 7 tulpini de coronavirusi;
- Patru dintre tulpinile CoV provoacă răceli comune, iar trei au condus la epidemii
 1. Sindromul respirator acut sever (SARS-CoV), apărut în China;
 2. Sindromul respirator din Orientul Mijlociu (MERS-CoV) a apărut în Arabia Saudită;
 3. COVID-19 a fost identificat în China.

Ce este noul coronavirus?

- Este o tulpină nouă de coronavirus, care nu a fost identificată anterior la om.
- A apărut în Wuhan, provincia Hubei din China, în decembrie 2019.
- Boala pe care o provoacă este respiratorie și se poate răspândi de la persoană la persoană.

Cum apar noi tulpine de coronavirus?

Atenție! Animalele au fost sursa inițială a virusului.
Acum noul coronavirus se răspândește de la om la om.

Cât timp supraviețuiește noul coronavirus pe diferite suprafețe?

Tipul de suprafață	Perioada de rezistență
pe suprafețe rămân infecțioase la temperatura camerei	până la 9 zile
În medie, virusurile supraviețuiesc	între 4-5 zile
Temperatura scăzută și umiditatea ridicată a aerului	cresc în continuare durata lor de viață
carton	Până la 24 ore
plastic	Până la 5 zile
Oțel inoxidabil	Până la 2-4 zile (48 ore)
lemn	Până la 4 zile
sticlă	Până la 4 zile
mănuși	Până la 4-5 zile
aluminiu	2-8 ore
hârtie	4-5 zile
Etanol 70% , peroxid de hidrogen sau hipoclorit de sodiu 0,1-0,5%	sunt eficienți împotriva coronavirusurilor, distruge într-o min (1 min)

La ce este sensibil SARS CoV-2 ?

- Razele ultraviolete;
- Radiația termică (căldura) – virusul se inactivează la temperatura de:
 - 56°C timp de 30 de minute;
 - 40°C timp de 1 oră;
- Solvenți lipidici, cum ar fi eterul;
- 75% etanol;
- Acidul peroxidoacetic;
- Dezinfectante cu conținut de clor

Atenție! Virusul poate supraviețui pe suprafețe, la temperatura ambiantă (aproximativ 20°C) timp de aproximativ două zile.

Atenție! CLORHEXIDINA – s-a dovedit a fi neeficientă împotriva noului coronavirus.

Biocide efective pentru coronavirusi

Nimicirea coronavirusilor de pe diferite suprafețe contaminate poate fi realizată prin aplicarea biocidelor recomandate de ECDC, OMS și MSMPS RM:

Antimicrobial agent	Concentration	Coronaviruses tested
Ethanol	70%	HCoV-229E, MHV-2, MHV-N, CCV, TGEV
Sodium hypochlorite	0.1–0.5% 0.05–0.1%	HCoV-229E SARS-CoV
Povidone-iodine	10% (1% iodine)	HCoV-229E
Glutaraldehyde	2%	HCoV-229E
Isopropanol	50%	MHV-2, MHV-N, CCV
Benzalkonium chloride	0.05%	MHV-2, MHV-N, CCV
Sodium chlorite	0.23%	MHV-2, MHV-N, CCV
Formaldehyde	0.7%	MHV-2, MHV-N, CCV

Sursa: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/coronavirus-SARS-CoV-2-guidance-environmental-cleaning-non-healthcare-facilities.pdf>

2. MANIFESTĂRILE CLINICE ALE SINDROMULUI RESPIRATOR SEVER ACUT PROVOCAT DE COVID-19

Care sunt simptomele infecției cu noul coronavirus?

1. Virusul poate provoca simptome usoare, asemănătoare gripei, precum: febra, tuse, respirație dificilă, dureri musculare, oboseala.
2. Cazurile mai grave dezvoltă pneumonie severă, sindrom de detresă respiratorie acută, sepsis și soc septic, situații care pot duce la deces.

Care este frecvența semnelor clinice în infecția COVID-19?

- febra - 82.2%;
- tusea - 61.7%;
- stare de rău general - 44%;
- dispnee - 41%;
- anorexie - 40%;
- expectorația sputei - 27.7%;
- mialgii - 22.7%;
- dureri faringiene - 15.1%;
- grețuri - 9.4%;
- vertijuri - 9.4%;
- diaree - 8.4%;
- cefalee - 6.7%;
- vomă - 3.6%;
- dureri abdominale - 2.2%.

Atenție! ABSENȚA FEBREI NU EXCLUDE INFECȚIA COVID-19!

Diagnosticul de laborator

1. Testu Real Time PCR – determină virusul SARS-CoV-2 din prima zi de apariție a semnelor clinice
2. Metoda imunoenzimatică (ELISA) – determinarea anticorpilor
 - Test calitativ pentru determinarea Anticorpilor către virusul SARS-CoV-2 IgM
 - Test cantitativ pentru determinarea Anticorpilor către virusul SARS-CoV-2 IgG

Atenție: Anticorpii pot fi depistați după 10-14 zile de la infectare. Testul ne arată că persoana este în perioada de însănătoșire

Cerințe pentru efectuarea Testului Real Time PCR:

- Înainte de toaleta cavității bucale
- Înainte de ingestia de alimente sau lichide, fie la 4 ore după acestea

Atenție! Testarea de laborator al contactilor poate fi efectuată din a 7-a zi de la contact!

3. CARACTERISTICILE PROCESULUI EPIDEMIOLOGIC

Care sunt verigile principale ale procesului epidemiologic?

Transmiterea infecției în populația umană poate fi realizată dacă sunt prezente 3 componente principale ale unui lanț epidemic:

1. Sursa de agenți patogeni - omul bolnav cu semne clinice sau fără semne clinice;
2. Mecanismul de transmitere – transmiterea prin picături (tusă, strănut, vorbire) sau atingerea suprafețelor contaminate cu virus;
3. Receptivitatea populației – persoane receptive cu sistem imun slăbit sau comorbidități;

Pentru a exclude transmiterea infecției trebuie să acționăm asupra tuturor componentelor procesului epidemic.

Atenție! Măsura principală pentru a preveni răspândirii infecției este orientată asupra întreruperii mecanismului de transmitere.

Cine este sursa de infecție COVID-19?

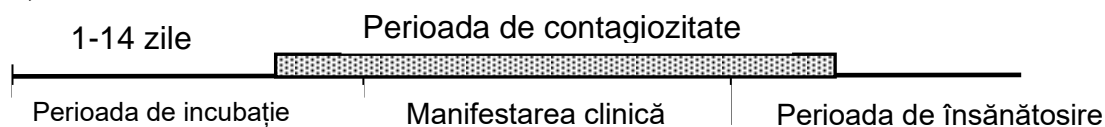
- **Persoanele bolnave:**
 - simptomatice – infectează 20%
 - asimptomatice – infectează 80%.

În prezent se estimează că, în medie, o persoană infectată va infecta între 2-3. În cazul neaplicării măsurilor de prevenire, persoana infectată poate contamina până la 6 persoane.

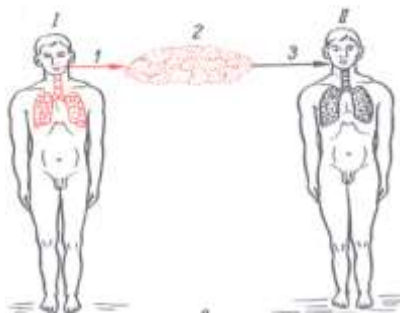
Care este durata de contagiozitate a sursei de infecție COVID-19?

Persoana infectată cu virusul SARS-CoV-2 este contagioasă ultimele 2 zile ale perioadei de incubație (când nu sunt semne clinice), toată perioada de manifestare clinică și câteva zile după dispariția semnelor clinice

Atenție! VIRUSUL SE POATE RĂSPÂNDI ÎNAINTE DE APARIȚIA SIMPTOMELOR.

Care este mecanismul de transmitere a infecției COVID-19?

Noul coronavirus SARS-CoV-2 poate să fie transmis:

- mai ales prin picături respiratorii, secreții nazale ori salivă pe care o persoană infectată le elimină prin expirație atunci când vorbesc, tușesc sau strănută **Respirator**

- prin contact apropiat cu o persoană infectată (în raza de aproximativ 6 metri);

- prin **contact** direct sau habitual cu obiecte (inclusiv bani) contaminate cu secreții infectate și dacă mâna atinge apoi nasul, gura sau ochii.

Care sunt factorii de transmitere a infecției COVID-19?

1. Aerul
2. Produsele alimentare contaminate
3. Obiectele mediului înconjurător contaminate

Cine este susceptibil la infecția COVID-19?

- Persoanele de toate vârstele pot să se infecteze de noul coronavirus.
- Persoanele în etate și persoanele cu afecțiuni medicale preexistente sau cele aflate în tratament imunosupresor par să fie mai vulnerabile la forme mai severe de îmbolnavire.

Atenție! Organizația Mondială a Sănătății recomandă oamenilor de toate vârstele să adopte măsuri de a se proteja de virus.

Cine are un risc crescut de a contacta coronavirusul?

- Persoanele în vârstă și cele care suferă de afecțiuni severe;
- Persoanele care trăiesc sau călătoresc într-o zonă afectată de noul coronavirus;
- Personalul medical care se ocupă de îngrijirea persoanelor infectate;

Care sunt afecțiunile care cresc vulnerabilitatea la infecția COVID-19?

- hipertensiune arterială (HTA);
- diabet, boli de inimă;
- boala pulmonară obstructivă cronică (BPOC);
- astmul;
- boala renală cronică;
- cancer;
- boli sistemice grave pentru care este necesar tratament imunosupresor.

Care este rata de infectare cu COVID-19 în raport cu vârsta?

- 1-9 ani = 2,98%
- 10-19 ani = 3,60%
- 20-29 ani = 10,59%
- 30-39 ani = 16,83%
- 40-49 ani = 17,59%
- 50-59 ani = 22,31%
- 60-69 ani = 18,38%
- 70 de ani și mai mult = 7,73%

4. MĂSURILE DE PREVENȚIE ȘI ANTIEPIDEMICE

Cum întrerupem transmiterea infecției COVID-19?

Transmiterea infecției COVID-19 poate fi întreruptă prin aplicarea măsurilor asupra celor trei verigi ale procesului epidemiologic.

Sursa de infecție

- Depistarea activă și pasivă prin testare
- Autoizolarea la domiciliu timp de 14 zile
- Tratament la domiciliu sau staționar
 - externarea din staționar în bază la un test negativ
 - după externare se continuă izolarea pentru 14 zile la domiciliu

Mecanismul de transmitere

- Purtarea măștii
- Igienizarea mâinilor și suprafețelor
- Distanțarea fizică

Receptivitatea populației

- Vaccinarea
- Mod sănătos de viață
- Alimentația sănătoasă
- Activitate fizică

Atenție! Vaccinarea sau imunoprofilaxia specifică este cea mai eficientă măsură de control al bolilor infecțioase.

LA MOMENT, VACCIN ÎMPOTRIVA COVID-19, NU EXISTĂ!

Atenție! Vaccinarea contra gripei sezoniere:

1. **nu protejează de COVID-19**, însă
2. **reduce riscul potențial al populației de a dezvolta GRIPĂ+COVID-19;**
3. **este o măsură eficientă de reducere a poverii pe Sistemul de sănătate și societate per ansamblu, în eforturile depuse pentru menținerea și/sau îmbunătățirea capacității de a face față provocărilor induse de pandemie.**

Care sunt criteriile de tratament la domiciliu?

Adulții cu vârste cuprinse între 18-60 de ani

- fără comorbidități,
- fără risc major de deteriorare a stării generale,
- fără semne clinice de pneumonie sau alte afectări organice,
- starea generală a pacientului permite îngrijiri la domiciliu (forme clinice ușoare sau pacienți asimptomatici),
- sunt capacitați de izolare conform prevederilor.

Care sunt criteriile de spitalizare?

- Formele severe / critice de COVID-19
- Agravarea progresivă a stării generale:
 - dificultăți de respirație
 - febră rezistentă la tratament cu Paracetamol (3 administrări consecutive, la interval de 6 ore)
- Formele ușoare și medii de COVID-19 cu risc major de deteriorare a stării generale:
 - Copiii 0-17 ani
 - Pacienții cu vârste cuprinse între 18-60 de ani cu patologii asociate severe (boli cardiovasculare, BPOC, diabet zaharat, stări de imunocompromisie, maladii oncologice)
 - Pacienții ≥ 60 de ani
 - Gravidele
 - Instalarea pneumoniei
 - Co-infecțiile bacteriene severe (acute sau cronice în acutizare)
 - Șocul toxiinfecțios
 - Meningita, meningoencefalita (cefalee violentă, semne meningiene, greață, vomă)
 - Lipsa condițiilor epidemiologice de izolare la domiciliu.

Ce înseamnă autoizolarea la domiciliu pentru 14 zile?

1. Persoana se izolează la domiciliu, inclusiv de membrii familiei și evită la maxim contactul cu persoanele terțe;
2. În cazul în care persoana este solitară, aceasta solicită suport de la rude, prieteni, vecini, asistent social, pentru necesitățile personale;
3. În cazuri de **extremă necesitate** de a părăsi domiciliu, persoanele sunt obligate să respecte distanța socială de **1 metru** și măsurile de precauție.

Persoana izolată la domiciliu este obligată:

- să informeze prin telefon medicul de familie despre starea de sănătate;
- să-și monitorizeze starea de sănătate, măsurând temperatura de trei ori pe zi;
- să mențină curățenia în casă;
- să dezinfecteze toate suprafețele;
- să aerisească regulat încăperea;

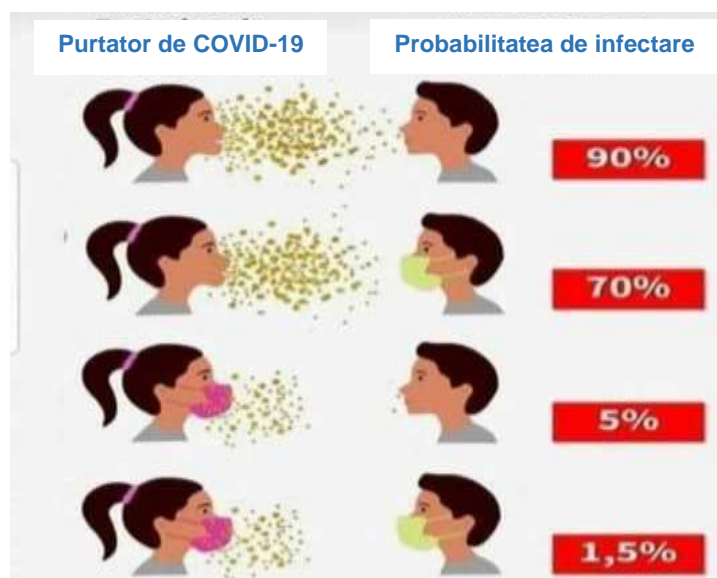
- să se spele regulat pe mâini cu apă și săpun;
- să respecte eticheta tusei.

Atenție! LA PRIMELE SIMPTOME DE BOALĂ, PRECUM: **FEBRĂ, TUSE, RINOREE**, SĂ APELEZE IMEDIAT SERVICIUL 112

Care este semnificația purtării măștii în prevenția COVID-19?

Masca de protecție previne pătrunderea virusului SARS-CoV-2 în cavitatea nazală și bucală. Aceasta oprește picăturile contaminate eliminate de persoana bolnavă pe sraturile externe ale acesteia. Pe suprafața externă a măștii virusul se poate păstra până la 7 zile. Mai jos este reprezentat riscul de contaminare a persoanei în funcție de purtarea măștii

Cum spălăm mâinile?

Tehnica de spălarea mâinilor presupune parcurgerea următorilor pași:

1. Udați-vă mâinile sub un jet de apă caldă folosind o baterie cu robinet care amestecă apa rece și caldă;
2. Aplicați săpun lichid de la un dozator și acoperiți mâinile în întregime pentru a crea spumă;
3. Frecați ambele palme împreună;
4. Frecați spatele fiecărei mâini cu palma mâinii opuse și întrepătrundeți degetele;
5. Frecați palmele cu degetele întrepătrunse;
6. Frecați spatele degetelor de palma opusă, cu degetele strânse;
7. Frecați pe rând fiecare deget mare în palma opusă folosind o mișcare de rotație;
8. Frecați vârful degetelor în palma opusă printr-o mișcare circulară;
9. Frecați fiecare încheietură cu mâna opusă;
10. Limpeziți mâna cu apă curgătoare/curentă;
11. Închideți robinetul cu cotul dacă robinetul permite, dacă nu, folosiți un prosop de hârtie;
12. Uscați complet mâinile cu un prosop de hârtie de unică folosință;
13. Aruncați prosopul de hârtie la coșul de gunoi.

Cum dezinfectăm mâinile?

Tehnica dezinfecției mâinilor prin frecare prevede parcurgerea următorilor pași:

1. Aplicați o cantitate de gel hidroalcoolic în palmă
2. Frecați ambele palme împreună;
3. Frecați spatele fiecărei mâini cu palma mâinii opuse și întrepătrundeți degetele;
4. Frecați palmele cu degetele întrepătrunse;
5. Frecați spatele degetelor de palma opusă, cu degetele strânse;
6. Frecați pe rând fiecare deget mare în palma opusă folosind o mișcare de rotație;
7. Frecați vârful degetelor în palma opusă printr-o mișcare circulară;
8. Așteptați ca mâinile să se usuce. Odată uscate mâinile sunt dezinfectate.

5. SĂNĂTATEA OCUPAȚIONALĂ ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI COVID-19

În ce mod criză pandemică poate avea impact asupra sănătății și securității în muncă?

Absenteism - muncitorii ar putea lipsi de la lucru, pentru că:

- Sunt bolnavi;
- Sunt îngrijitori pentru membrii familiei bolnave și/sau copii;
- Au persoane cu risc la domiciliu;
- Le este frică să vină la muncă din cauza unei posibile expuneri.

Implementarea restricțiilor impuse de autorități

- Sistarea/limitarea activității;
- Reorganizarea locurilor și regimului de muncă;
- Aplicarea și întreținerea șomajului tehnic;
- Dotarea cu echipament personal de protecție;
- Asigurarea cu săpun, dezinfectante etc.

Înteruperea aprovizionării/livrării

- Expedierile de articole/materie primă din zonele geografice grav afectate de COVID-19 pot fi amânate sau anulate cu sau fără notificare.

Schimbarea modelelor de comerț

- Modificarea cererii consumatorilor de diferite produse;
- Interes crescut pentru servicii de livrare;
- Alte opțiuni, pentru a reduce contactul de la persoană la persoană.

Care sunt riscurile ocupaționale induse de evenimentele pandemice?

Adițional factorilor de risc profesionali tipici pentru diverse ramuri ale economiei, în cazul unor evenimente pandemice lucrătorii se confruntă cu următoarele provocări:

1. Sarcini mari de lucru;
2. Medii de muncă periculoase;
3. Instrucțiuni de lucru neclare/ vagi;
4. Politici ambigue de control al infecțiilor;
5. Teama de a fi infectat asociate pozitiv cu sentimentele de primejdie;
6. Lipsa unei protecții adecvate și un sprijin organizațional perceput scăzut, asociate cu îngrijorări pentru sănătatea personală și a membrilor familiei;
7. Asigurarea defectuoasă cu echipament de protecție individual, deoarece nu există suficiente resurse.

Care este modalitatea, recomandată de OMS și OIM, de evaluare a riscului COVID-19?

Evaluarea sumară și diferențiată a riscurilor în funcție de grupurile profesionale:

1. Lucrătorii din domeniul sănătății;
2. Persoanele care lucrează la alte locuri de muncă extrem de necesare pentru realizarea măsurilor de restricție pe timp de pandemie și asigurarea siguranței alimentare și nivelului calității vieții;
3. Angajații din unitățile economice care nu pot să-și stopeze activitatea din considerente tehnologice;
4. Persoanele care încep să lucreze acasă (la distanță).

Atenție! Persoanele disponibilizate și/sau care se confruntă cu reducerea duratei zilei de muncă și care sunt puternic amenințate de șomaj și creșterea insecurității în muncă necesită o atenție sporită la elaborarea măsurilor de reducere a consecințelor crizei pandemice provocate de COVID-19

Care sunt riscurile profesionale a lucrătorilor din sectorul asistenței medicale?

- Numărul de personal medical infectat este unul din indicatorii de evaluare a gradului de pregătire a sistemului de sănătate pentru a răspunde provocărilor induse de evenimentele pandemice.
- Principiul infecției profesionale zero rămâne un obiectiv realizabil pe care toate sistemele de îngrijire a sănătății trebuie să se străduiască să-l atingă în timpul unei potențiale pandemii.
- Printre impactul negativ al muncii în sectorul de asistență medicală, pe lângă infectarea cu coronavirus, este de menționat dezvoltarea dermatozelor profesionale, provocate de spălatul frecvent pe mână și agenții de dezinfectare utilizați pentru igienizarea mâinilor.

Care sunt riscurile pentru angajații în munci în care nu este posibil să lucreze de acasă?

- Acești lucrători au un risc ridicat (sporit) de expunere la boli infecțioase în timpul unui eveniment pandemic și sunt mai predispuși la evenimente adverse pe sănătate în timpul tuturor tipurilor de urgențe de sănătate publică în timpul navetei la și de la locul de muncă.
- În același timp, angajații raportați la această grupă reprezintă sursă de răspândire a infecției COVID-19 în cazul formelor ușoare de boală, care decurg asimptotic.
- Acești angajați petrec zilnic în medie 8 ore la locul de muncă, potențial în medii în care oamenii se adună în număr mare.

- Distanțarea socială, ca măsură preventivă recomandată de OMS, poate fi o provocare datorată naturii unor procese de muncă care necesită ca oamenii să lucreze în imediata apropiere.
- Igiena slabă la locul de muncă poate contribui la formarea zonelor de lucru contaminate, iar forțele de muncă necalificată provenită din comunități sărace prezintă riscul de a introduce factori de risc comunitari la locul de muncă

Care sunt riscurile pentru angajații care își continuă lucrul de acasă?

- Condițiile habituale. În cazul unor locuințe aglomerate, munca de acasă nu mai este o oportunitate fericită.
- Lipsa calculatorului, dispozitivelor pentru multiplicare, comunicare, a unor documente etc.
- Repartizarea incorectă a sarcinilor de muncă pe parcursul zilei,
- Suprasolicitarea fizică și psihoemoțională generate de activitățile casnice, familie, educația copiilor, îndeplinirea temelor pentru acasă etc.
- Lipsa sau limitarea socializării, de asemenea este un factor important care are impact negativ pe starea de sănătate.

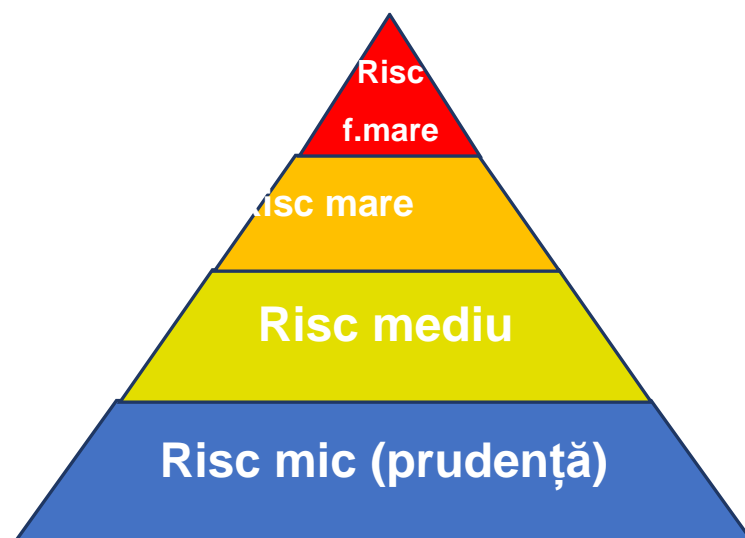
Care sunt riscurile induse de insecuritatea în muncă sau îngrijorarea cu privire la ocuparea unui loc de muncă în viitor?

- Expunerea acută și cronică la nesiguranța muncii induce deteriorarea stării de sănătate fizică și mentală, precum și a markeriilor fiziologici, cum ar fi creșterea tensiunii arteriale.
- Expunerea rezultată din cauza pierderii voluntare sau involuntare a locului de muncă rezultate dintr-o disponibilizare, s-a dovedit legată de o varietate de efecte adverse, cu precădere de sănătate mentală, inclusiv depresia, sinuciderea și stresul, schimbarea dietei, precum și sănătatea fizică, cum ar fi bolile coronariene și alți markeri fiziologici.
- În cazul ocupării în timpul pandemiei și/sau perioadei post-pandemice a unor locuri de muncă de calitate inferioară, sau mai prost plătite contribuie la constrângeri economice pe termen lung, reducerea calității vieții și toate efectele adverse pe sănătate caracteristice păturilor de jos a populației.

Atenție! Trebuie de conștientizat că criza pandemică nu poate avea doar impacturi negative imediate, dar și tardive, motiv care impune planificarea activității în perioada pandemică și postpandemică.

Cum se notifică gradul riscurilor profesionale de răspândire a COVID-19 și aplicativitatea pentru prioritizarea (justificarea) măsurilor de asanare?

Piramida riscurilor

Care sunt elemente esențiale ale unei strategii de intervenție la locul de muncă pentru reducerea riscurilor induse de COVID-19?

- Toate întreprinderile ar trebui să creeze o echipă de răspuns la risc, cu includerea reprezentanților părților interesate.
- Echipa de răspuns la risc ar trebui să adopte o strategie sistematică și cuprinzătoare pentru a reduce răspândirea COVID-19:
 - strategia de izolare ar trebui să implice achiziționarea resurselor umane, financiare și materiale necesare; efectuarea unei evaluări a riscurilor;
 - determinarea intervențiilor necesare și cum ar fi cel mai bine să li se acorde prioritate;
 - dezvoltarea unui plan cuprinzător de proiect cu acțiuni specifice;
 - consultarea experților în domenii relevante, acolo unde este necesar.
- Odată acceptate și puse în aplicare, este necesar de a evalua în mod continuu a eficacității măsurilor întreprinse și operarea îmbunătățiri acolo unde este necesar.
- Echipa de răspuns ar trebui să ia în considerare intervențiile specifice, iar la necesitate să consulte un specialist în sănătatea ocupațională, securitatea muncii sau sănătate publică.

Atenție! Lipsa strategiei de reducere a riscurilor provocate de pandemia COVID-19 poate duce la o cascadă de eșecuri, deoarece angajatorii vor încerca să facă față crizei cu resurse limitate și angajați pregătiți în mod neadecvat (insuficient).

Cum organizăm munca angajaților în perioada pandemică?

Pentru a preveni răspândirea infecției cu coronavirus, păstrarea vieții, sănătății și siguranței lucrătorilor și a persoanelor din jurul lor, în cazul în care un angajat are semne primare de boală, angajatorii sunt sfătuiți să asigure imediat trimiterea unui astfel de angajat la o instituție medicală pentru a fi stabilit diagnosticul.

Pentru a implementa măsurile prevăzute de lege în caz de carantină și urgențe de sănătate publică, angajatorii sunt obligați să ia toate măsurile posibile, printre care cităm:

- acordarea angajaților cu concedii anuale de bază și suplimentare, alte vacanțe plătite prevăzute de lege;
- acordarea concediilor neplătite la cererea angajaților;
- stabilirea angajaților zilei de muncă cu durată (normă) parțială sau redusă;
- introducerea schimbărilor în muncă;
- introducerea temporară a muncii la distanță sau muncii la domiciliu;
- introducerea șomajului tehnic;
- continuarea activității cu condiția utilizării echipamentelor individuale și colective de protecție.

Acordarea angajaților cu concedii anuale de bază și suplimentare, alte vacanțe plătite prevăzute de lege

Introducerea carantinei nu este definită prin lege ca bază pentru transferul concediului anual. În același timp, legislația în vigoare nu interzice acordarea unui concediu anual unui angajat prin acordul părților în timpul carantinei pentru întregul timp sau parțial.

În conformitate cu articolul 118 din Codul muncii al RM nr.154/2003, concediul anual la inițiativa angajatorului/proprietarului, ca excepție, poate fi amânat pe o altă perioadă numai cu consimțământul salariatului și cu acordul reprezentanților salariaților (reprezentantul sindical), în cazul când acordarea concediului de odihnă anual salariatului în anul de muncă curent poate să se răsfrângă negativ asupra bunei funcționări a unității economice (întreprindere, instituție, organizație).

Dacă concediul anual este amânat, un nou termen pentru acordarea acestuia este stabilit prin acord între angajat și proprietar sau reprezentatul sau autorizat.

Astfel, dacă salariatul are zile neutilizate de concediu anual, la cererea sa (în baza unei cereri personale) și cu acordul angajatorului, poate fi acordat concediu anual principal sau suplimentar, precum și alte concedii plătite prevăzute de art. 121 al Codului muncii al RM nr. 154/2003.

Acordarea concediilor neplătite la cererea angajaților

În conformitate cu articolul 120 din Codul muncii al RM nr.154/2003, din motive familiale și din alte motive întemeiate, în baza unei cereri scrise, salariatului i se poate acorda, cu consimțământul angajatorului, un concediu neplătit pentru o perioadă de până la 60 de zile calendaristice pe an. De asemenea femeilor care au 2 și mai mulți

copii în vârstă de până la 14 ani (sau un copil invalid în vârstă de până la 16 ani), părinților singuri necăsătoriți care au un copil de aceeași vârstă li se acordă anual, un concediu neplătit cu o durată de cel puțin 14 zile calendaristice.

În cazul dacă guvernarea stabilește carantina sau starea excepțională de sănătate publică, în conformitate cu prevederile legale „privind protecția populației împotriva bolilor infecțioase”, perioada concediului neplătit pentru perioada de carantină nu este inclusă în perioada totală stabilită de codul muncii. Aceste concedii se acordă angajaților numai pe baza cererii lor personale.

Atenție! Furnizarea de concedii neplătite angajaților din inițiativa exclusivă a angajatorului nu este prevăzută de legislația muncii. Dacă salariatul refuză să scrie o cerere de acordare a unui concediu neplătit, angajatorul nu are dreptul să îl forțeze în acest sens.

Acordarea angajaților zilei de muncă cu durată (normă) parțială

Articolul 97 din Codul muncii al RM nr. 154/2003 prevede că, prin acordul dintre salariat și angajator se poate stabili, atât la momentul angajării la lucru, cât și mai târziu, ziua de muncă parțială sau săptămâna de muncă parțială. La rugămintea femeii gravide, a salariatului care are copii în vârstă de până la 14 ani sau copii invalizi în vârstă de până la 16 ani (inclusiv aflați sub tutela sa) ori a salariatului care îngrijește de un membru al familiei bolnav, în conformitate cu certificatul medical, angajatorul este obligat să le stabilească ziua sau săptămâna de muncă parțială.

Retribuirea muncii în cazurile respective se efectuează proporțional timpului lucrat sau în funcție de volumul lucrului făcut.

Munca cu normă parțială nu implică limitarea drepturilor muncii lucrătorilor.

Introducerea zilei de muncă cu durată parțială reprezintă o modificare a condițiilor esențiale de muncă, în consecință, introducerea acestuia necesită o notificare prealabilă de cel puțin două luni pentru lucrători. Dacă munca part-time este stabilită la solicitarea salariatului, atunci avertizarea angajatului nu este necesară. În caz de stare excepțională, inclusiv carantină, munca part-time poate fi introdusă din orice moment, conform hotărârii de guvern.

Dacă angajatul scrie o cerere de stabilire a zilei de muncă cu durată parțială, el trebuie să indice următoarele:

- tipul part-time (zi de muncă redusă sau săptămână de muncă redusă)
- programul de lucru de durată muncii part-time (orele începutului și sfârșitului muncii)
- perioada pentru care este stabilită munca part-time etc.

Introducerea schimbărilor în muncă

La cererea angajaților și, dacă este posibil din considerente a proceselor de producție și a consimțământului angajatorului, poate fi introdusă munca cu modificări

care diferă de modul obișnuit de muncă. Ca și în cazul precedent, plata se face pentru munca efectiv efectuată (ore lucrate).

Prima categorie de salariați care au suportat schimbări în raporturile juridice de muncă au fost cadrele didactice, atunci când prin Hotărârea CNESP¹ nr.6 din 10.03.2020, s-a suspendat procesul educațional în cadrul instituțiilor de învățământ general, profesional și universitar.

Ulterior, prin Dispoziția CSE nr.6 din 26.03.2020, s-a stabilit că, în perioada stării de urgență se stabilește un regim special de lucru și de remunerare a muncii în unitățile bugetare.

Introducerea muncii la distanță sau muncii la domiciliu

Noțiunile de muncă la distanță, telemuncă, munca la domiciliu în prezent sunt în auzul tuturor.

La nivel internațional, ***munca la distanță*** a fost reglementată încă în anul 1996, când Organizația Internațională a Muncii (OIM) a adoptat Convenția nr.177 privind munca la domiciliu (RM nu a ratificat această convenție). Astfel, problemele muncii la distanță sau la domiciliu în RM nu sunt practic reglementate de legislația în vigoare.

Legislația națională conține prevederi doar în privința ***muncii la domiciliu*** – art. 290 alin. (1) și (2) din Codul Muncii al RM nr. 154/2003.

Deși articolul citat, indică expres că salariații cu munca la domiciliu sunt considerate persoanele care au încheiat un contract individual de muncă în acest sens, nu există impediment legal de a încheia un acord adițional la contractul de muncă deja existent prin care părțile să prevadă prestarea muncii de către salariat în continuare la domiciliu, fie pe o durată determinată fie pe o durată nedeterminată. În acest caz, devine aplicabil art. 68 din Codul Muncii al RM, care prevede că, contractul individual de muncă nu poate fi modificat decât printr-un acord suplimentar semnat de părți.

Atenție! În regim de stare excepțională, Comisia pentru Situații Excepționale poate institui anumite norme derogatorii de la regulile generale.

Dispoziția CSE nr.6 din 26.03.2020 și Dispoziția nr.24 din 29.04.2020, reiterează și concretizează dreptul conducătorului unității bugetare, de a dispune prin act administrativ unilateral, care presupune că, angajatorul din sectorul bugetar pe perioada stării de urgență nu mai are nevoie de acordul salariatului pentru prestarea muncii la domiciliu, ci o poate face unilateral dacă găsește oportun.

În rest, subiecții raporturilor juridice de muncă care nu sunt vizați în Dispozițiile Comisiei pentru Situații nr.6/26.03.2020 și 24/29.04.2020 (alții decât unitățile bugetare), vor aplica normele generale prevăzute de legislația muncii în ceea ce privește aplicarea

Atenție! Prestarea muncii la domiciliu de către salariat va fi posibilă atât de la domiciliul acestuia (indicat în buletinul de identitate) cât și din alt loc, cum ar fi de exemplu reședința temporară a persoanei fizice.

Important este ca părțile să indice în contractul de muncă sau acord, locul de unde salariatul realmente va munci.

mecanismul prestării muncii la domiciliu.

Categorii limitate de lucrători pot lucra de la distanță sau acasă. De regulă, acestea sunt categorii de specialiști a căror activitate constă în crearea de documente, texte, rapoarte, programe care folosesc echipamente personale, anumite categorii de profesii muncitorești pentru fabricarea produselor, care nu necesită condiții și echipamente speciale.

În acest mod de muncă, angajatul este obligat să îndeplinească munca atribuită de angajator pe parcursul întregului timp de lucru și să fie sub controlul angajatorului prin intermediul tehnologiilor moderne (telefon, alte mijloace de comunicare). Totodată, având în vedere specificul muncii, părțile pot să prevadă regim normal de muncă, fie regim flexibil de muncă a salariatului sau timp de muncă parțial.

Introducerea șomajului tehnic

Dacă este imposibil de implementat soluțiile propuse mai sus, potrivit art. 80 al Codului muncii al RM nr.154/2003, angajatorul poate introduce șomajul tehnic.

Șomajul tehnic este suspendarea muncii cauzată de lipsa condițiilor organizatorice sau tehnice necesare pentru desfășurarea muncii, forței inevitabile sau alte circumstanțe. Șomajul tehnic care a intervenit fără culpa salariatului este plătit la o rată de cel puțin două treimi din rata tarifară a categoriei (salariului) stabilită pentru angajat.

Introducerea șomajului tehnic nu necesită acordul salariatului. Această problemă este decisă de angajator în acord (dacă este cazul) cu organizația sindicală primară sau cu un reprezentant al colectivului de muncă.

Aplicarea mijloacelor individuale și colective de protecție

Dacă toate opțiunile de mai sus pentru soluționarea problemei organizării muncii în timpul carantinei și perioadei stării excepționale nu sunt adecvate, rămâne varianta de a activa în continuare cu furnizarea de echipamente de protecție personală și colectivă.

În acest caz, angajatorul gratuit:

- va pune la dispoziția angajaților echipamente de protecție personală, detergenții, antiseptice și dezinfectanți (art.241 al Codului muncii al RM nr. 154/2003);
- va informa angajații cu privire la măsurile preventive postate pe site-ul oficial al Ministerului Sănătății Muncii și Protecției Sociale a RM (<https://msmps.gov.md/coronavirus-2019-ncov>);
- va organiza cea mai sigură navetă a lucrătorilor la locul de muncă și înapoi etc.

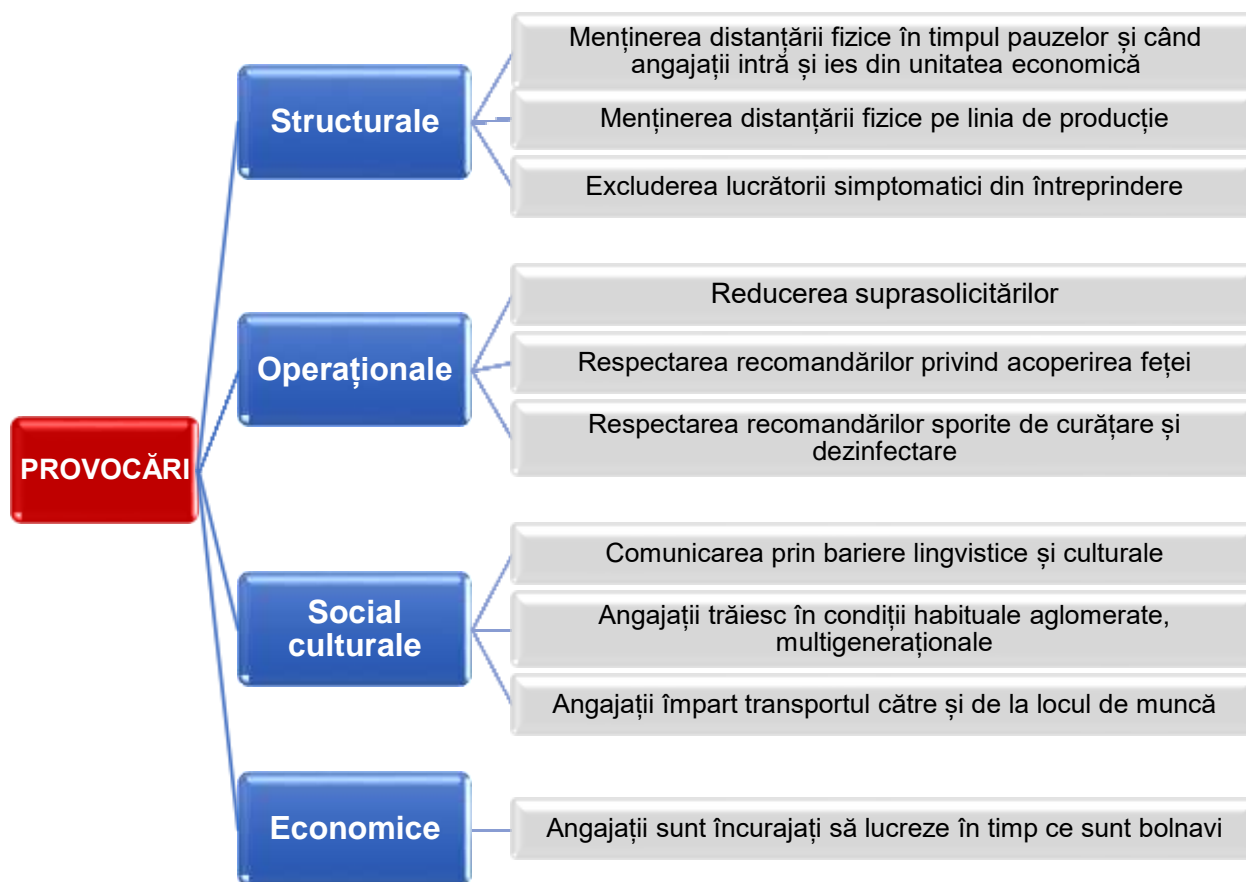
Neprezentarea la muncă sau întârzierea la muncă a angajatului, conform Codului muncii a RM este o încălcare a disciplinei muncii. Însă dacă un angajat, nu poate să ajungă la timp la muncă din cauza introducerii de măsuri legate de carantină, nu va fi adus la răspundere disciplinară.

Una dintre condițiile pentru aducerea unui angajat la responsabilitatea disciplinară este prezența culpei personale a angajatului în încălcarea disciplinei muncii precum și absența motivelor obiective (justificatoare). Dacă încălcarea disciplinei muncii este rezultatul unor măsuri legate de introducerea carantinei, angajatorul nu are motive să aplice măsuri disciplinare salariatului.

Pentru perioada de aflare în instituții specializate de îngrijire a sănătății, precum și autoizolarea sub control în legătură cu punerea în aplicare a măsurilor care vizează prevenirea apariției și răspândirii bolii coronavirusului (COVID-19), precum și localizarea și eliminarea focarelor și epidemiilor acestora, persoanelor asigurate acordă indemnizație pentru incapacitatea temporară.

Pentru acest eveniment asigurat, persoanele menționate mai sus primesc prestații pentru incapacitatea temporară din fond Casei Naționale de Asigurări Sociale, începând cu **a șasea** zi de incapacitate de muncă pentru întreaga perioadă până la restabilirea capacității de muncă sau până când comisia de expertiză medicală și socială stabilește dizabilitatea (stabilirea altei grupe, confirmarea grupei stabilite anterior), indiferent de concediere, încetarea activității antreprenorială sau de altă natură a asiguratului în perioada pierderii capacității de muncă în modul și suma stabilite de lege.

Ce provocări induse de COVID-19 sunt observate cel mai frecvent în întreprinderi?

Ce ar trebuie de făcut pentru a minimiza riscul de COVID-19 la locul de muncă?

Măsuri organizatorice

PROVOCĂRI	MODIFICĂRI RECOMANDATE ÎN PRACTICA UNITĂȚILOR INDUSTRIALE
Menținerea distanțării fizice în timpul pauzelor și când angajații intră și ies din unitatea economică	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea regimurilor de muncă și odihnă flexibile • Organizarea pauzelor pentru luarea mesei fluidizante • Adăugarea (organizarea) spațiilor pentru odihnă (breakrooms) în aer liber
Menținerea distanțării fizice pe linia de producție	<ul style="list-style-type: none"> • Instalarea bariere fizice între lucrători • Marcarea zonelor de risc

Excluderea lucrătorii simptomatici din întreprindere	<ul style="list-style-type: none"> • Screening-ul tuturor lucrătorilor și vizitatorilor care intră în organizație/întreprindere • Alocarea personalului abilitat cu efectuarea operațiunilor de screening • Interzicerea intrării la locul de muncă a persoanelor cu simptome și îndemnarea pentru a solicita imediat îngrijiri medicale și testare • Planificarea riguroasă a unei izolări eficiente pentru angajații care se îmbolnăvesc la locul de muncă
--	--

Măsurile operaționale

PROVOCĂRI	MODIFICĂRI RECOMANDATE ÎN PRACTICA UNITĂȚILOR INDUSTRIALE
Reducerea suprasolicitărilor	<ul style="list-style-type: none"> • Normarea volumului de muncă considerând solicitările organismului impuse de factorii de risc generați de pandemie • Reducerea ratei de procesare a pieselor procesate (prelucrate) • Implementarea măsurilor de reducere a gradului de monotonie
Respectarea recomandărilor privind acoperirea feței	<ul style="list-style-type: none"> • Solicitarea acoperirii feței • Asigurarea lucrătorilor cu viziere și altor EPI (respiratoare, măști) conforme cu ghidul CDC • Oferirea de instruire cu privire la modul de punere și dezbrăcarea EPI
Respectarea recomandărilor sporite de curățare și dezinfectare	<ul style="list-style-type: none"> • Alocarea personalului suplimentar pentru igienizarea mai frecventă a zonelor „de atingere intensivă” “high touch” (de exemplu, mânere, butoane, balustrade) • Promovarea spălării frecvente a mâinilor • Ori de câte ori este posibil, instalarea stațiilor de curățare a mâinilor la intrările în spații și cantine, pe lângă cele de la intrări • Adăugarea de mai multe distribuitoare și dispozitive de spălarea și dezinfectarea mâinilor, în spații de producere • Implementarea unui număr cât mai mare de ”ore fără contact”

Măsuri social-culturale

PROVOCĂRI	MODIFICĂRI RECOMANDATE ÎN PRACTICA UNITĂȚILOR INDUSTRIALE
Comunicarea prin bariere lingvistice și culturale	<ul style="list-style-type: none"> • Implicarea partenerilor comunității (inclusiv ONG, grupuri de voluntari) pentru a dezvolta mesaje informativ-culturale despre regulile de comportament și protecție pe timp de pandemie • Comunicarea măsurilor preventive în limbile vorbite de către angajați (forța de muncă) folosind afișe, broșuri, e-mailuri, videoclipuri și anunțuri publice
Angajații trăiesc în condiții habituale aglomerate, multigeneraționale	<ul style="list-style-type: none"> • Includerea mesajele de promovarea sănătății și informațiilor despre comportamentele care trebuie adoptate de angajați pentru a limita răspândirea virusului în timp ce sunt acasă
Angajații împart transportul către și de la locul de muncă	<ul style="list-style-type: none"> • Organizarea rutelor de transfer de către întreprindere • Adăugarea vehiculelor suplimentare la rutele de transfer existente • Solicitarea utilizării măștilor în timpul navetei

Măsuri economice

PROVOCĂRI	MODIFICĂRI RECOMANDATE ÎN PRACTICA UNITĂȚILOR INDUSTRIALE
Angajații sunt încurajați să lucreze în timp ce sunt bolnavi	<ul style="list-style-type: none"> • Încurajarea angajații cu simptome să rămână acasă și să se autoizoleze, subliniind responsabilitatea de a menține locul de muncă în siguranță și fără riscuri pentru sănătate • Implementarea politicii de personal care asigură concedii medicale suplimentare și prestații de invaliditate, fără pierderea vechimii în muncă sau a salariului (plăților) • Eliminarea stimulentele financiare, cum ar fi bonusurile de prezență

6. EVALUAREA RISCURILOR DE RĂSPÂNDIRE A COVID-19 LA LOCUL DE MUNCĂ LA ÎCS ” ██████████ ” SRL, fabrică de încălțăminte

Date generale despre unitatea economică

Specializarea

Producerea încălțăminte.

Regimul de muncă și odihnă

Întreprinderea activează 5 zile pe săptămână.

Zile de odihnă – 2 zile pe săptămână, duminică.

Programul de muncă – un schimb, 8.00-17.00, pauza pentru masă 12.00-13.00

Numărul de angajați

Numărul general de angajați – 230

- inclusiv la linia de producere – 210 persoane.

Caracteristica întreprinderii

Întreprinderea este amplasă într-un edificiu industrial, în 4 niveluri, dintre care unui demisol, arendat. Spațiile de producere au fost construite la nivelul anilor 1970 pentru o întreprindere de producere a obiectelor de vestimentație, cunoscută în perioada actuală a RM sub brandul DANA. Suprafața secțiilor de producere, au suprafața de 1600 m².

Caracteristica procesului tehnologic din punctul de vedere al sănătății ocupaționale

Procesul tehnologic este organizat în flux continuu, cu ritm impus. În subsol este organizat procesul de producere a tălpilor și croirea elementelor părții superioare a încălțăminte. Utilajul tehnologic este amplasat pe două laturi a încăperii de producere. În calitate de materie primă este utilizată pielea naturală sau piele întoarsă.

La etajul I este organizat procesul de pregătire a elementelor croite pentru coasere și coaserea părții superioare a încălțăminte.

La etajul doi – este organizat procesul de unire a părții superioare și tălpilor.

La etajul trei – ambalarea și depozitarea produsului finit.

Dintre factorii de risc tradiționali pentru industria confecțiilor este de menționat:

- Poziția de muncă este impusă – șezând sau ortostatică. Procesul de muncă se caracterizează prin suprasolicitarea mușchilor centurii scapulare, efectuarea unui număr mare de mișcări de amplitudine mică, suprasolicitarea atenției și văzului.

- La pregătirea elementelor croite pentru unirea în ansamblu superior a încălțărilor se aplică diferite compoziții adezive, vopsele și solvenți organici.

Organizarea transportării angajaților

Întreprinderea organizează transportarea lucrătorilor din satele raionului, prin intermediul unei firme terțe.

Anamneza epidemiologică

- În întreprindere au fost înregistrate 4 cazuri de COVID-19, în luna aprilie (pe data de 02.04. și 24-26.04.2020)
- În prezent, persoane aflate în autoizolare sau carantină nu sunt.

Măsurile de prevenție și antiepidemice întreprinse în întreprindere

1. Asigurarea cu soluție dezinfectantă și dozatoare;
2. Amplasarea la intrări a covorașelor îmbibate cu soluție dezinfectată;
3. Asigurarea angajaților cu măști de protecție;
4. Fiecare persoană își aduce prânzul la pachet, gătit acasă;
5. Se interzice spălarea tacâmurilor în incinta unității economice;
6. Implementarea Registrului sănătății, cu notarea temperaturii și prezența semnelor de COVID-19;
7. Termometria la intrarea lucrătorilor în unitatea în întreprindere;

Identificarea provocărilor și evaluarea gradului de risc de răspândire a infecției COVID-19 la locul de muncă la ÎCS ” ██████████ ” SRL

Risc foarte mare	<p>Vestiarul secției amplasate în demisol</p>	 <p>Provocări observate:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vestiar de tip deschis • Condiții de aglomerare, cu precădere în perioada rece a anului (perioada bolilor virale acute)
-------------------------	---	--

Risc
foarte
mare

Încăperea
destinată
pentru
servirea
mesei

Provocări observate:

- Lipsa condițiilor de asigurare a distanței fizice
- Condițiile de păstrare a lucrurilor personale (veselă, tacâmuri)
- Problema igienizării suprafețelor meselor:

Păstrarea
pachetelor cu
alimente

Provocări observate:

- Lipsa condițiilor de dezinfectare a pachetelor cu prânzul pregătit la domiciliu;
- Lipsa monitorizării prelucrării pachetelor cu merinde aduse de acasă;
- Condițiile de păstrare a ceștilor;

Risc mare

Secția de prelucrare a pieselor pentru coasere și coasere părții superioare a încălțămintei

Provocări observate:

- Organizarea locurilor de muncă vis-a-vis, lățimea meselor fiind mai mică de 1 m;
- Purtarea incorectă a mîștii de protecție;

Risc mediu

Secția de croire

Provocări observate:

- Purtarea incorectă a măștilor de protecție

Risc mic

Birourile lucrătorilor de oficiu

Provocări observate:

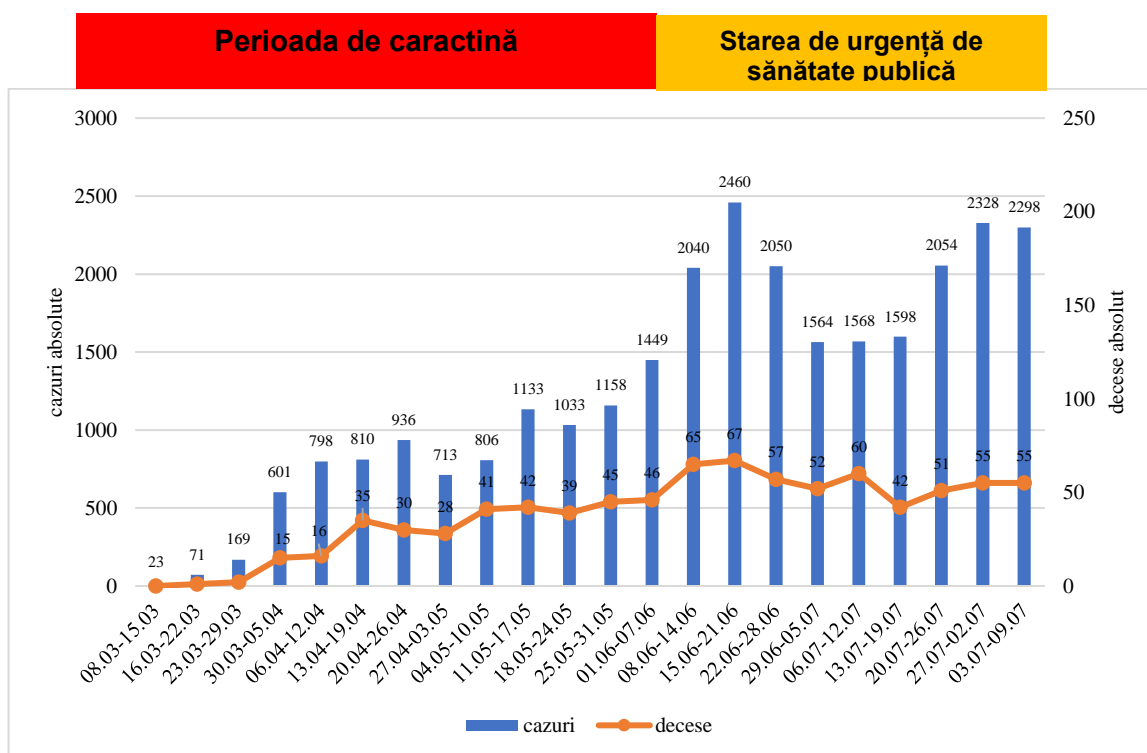
- Marcarea zonelor de acces

7. RECOMANDĂRI PRACTICE DE MĂSURI PROFILACTICE ȘI ANTIEPIDEMICE A INFECȚIEI COVID-19 LA ÎCS " ██████████ " SRL

De menționat faptul că până în prezent fabrica de confecții ÎCS " ██████████ " SRL au fost întreprinse un set de măsuri relevante reducerii riscurilor de răspândire a infecției COVID-19 la locul de muncă și limitare a focarului. În același timp, se observă o diminuare a vigilenței epidemiologice a angajaților, după relaxarea restricțiilor de carantină, care în rezultat au indus la înregistrarea cazurilor de îmbolnăvire printre lucrătorii întreprinderii.

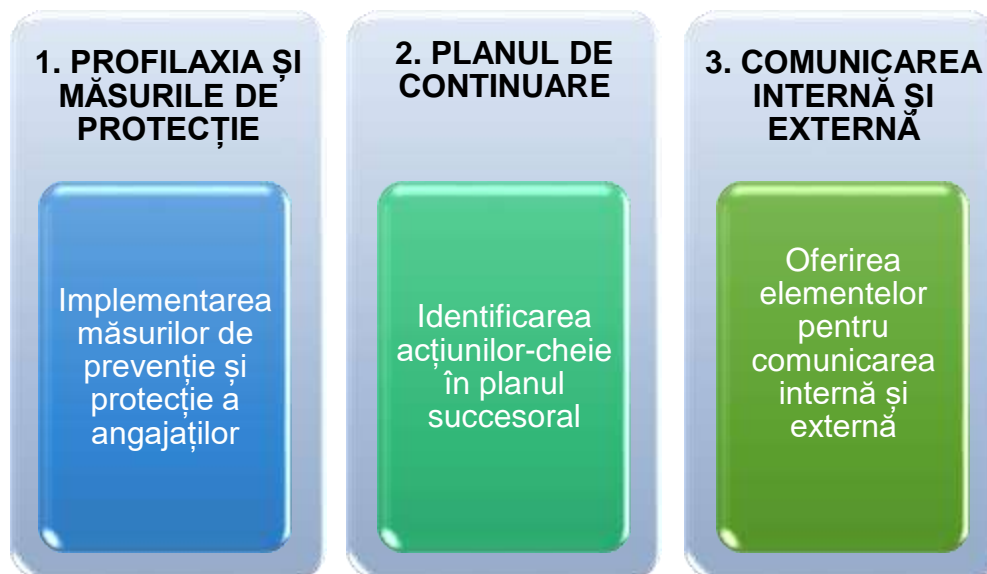
În această ordine de idei, considerăm aplicarea statisticii înregistrării cazurilor de COVID-19 drept barometru în formarea opiniei despre demersul procesului epidemic în RM și luarea atitudinii vis-a-vis de regimul de funcționare a întreprinderii. După cum se observă din figura se urmează, în prezent în RM se înregistrează mai multe cazuri noi de boală, comparativ cu perioada instituirii carantenei.

Evoluția COVID-19 la nivelul RM, în perioada 7 martie - 09 august 2020

Statistica OMS, la data de 09 august 2020				
	Cazuri		Decese	
	cumulativ total	noi raportate în ultimele 24 de ore	cumulativ total	noi raportate în ultimele 24 de ore
Nivel mondial	20,026,186	219,598	734,020	4,798
RM	27,660	217	845	4

Protecția sănătății angajaților și reducerea impactului asupra activității unității economice, în contextul managementului riscului de COVID-19 la locul de muncă vizează 3 obiective:

Pentru îmbunătățirea managementului riscului de răspândire a infecției COVID-19 la locul de muncă se propune următorul set de măsuri, grupate în funcție de nivelul de intervenție.

Măsuri organizaționale

Recomandarea	Intervenții specifice	Responsabil
Elaborarea regimurilor de muncă și odihnă flexibile	<ol style="list-style-type: none"> În funcție de situația epidemiologică, de a trece la program de muncă în 2 schimburi/ În funcție de starea epidemiologică, angajatorul are dreptul de a modifica zilele de odihnă, cu condiția de a oferi alte două zile consecutive în timpul zilelor de muncă lucrătoare, fără acordul angajatului. 	
Adăugarea (organizarea) spațiilor pentru odihnă, inclusiv în aer liber	<ol style="list-style-type: none"> Dispersarea locurilor pentru odihnă (secția 2), cu asigurarea distanței fizice de 1,5 metri în timpul pauzelor. Pentru buna monitorizare a respectării distanței sociale este oportun marcarea (bandă adezivă colorată), locul destinat pentru aflarea angajaților. 	
Marcarea zonelor de risc	<ol style="list-style-type: none"> Marcarea zonelor de risc cu considerarea notificării piramidei riscurilor de răspândire a infecției COVI-19 la locul de muncă, determinate în cadrul identificării provocărilor observate în întreprindere. Elaborarea traseului și zonelor de aflare provizorie a personalului ingineresc și a muncitorilor în secțiile de producere, pentru a asigura distanțarea pe linia de 	

	producere.	
Screening-ul tuturor lucrătorilor prin termometrie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Continuarea măsurilor de depistare activă a persoanelor suspecte de COVID-19; 2. Implementarea unei termometrie suplimentare, la prânz, pentru a identifica lucrătorii care administrează paracitamolum; 3. OPTIONAL. Efectuarea testului de laborator a contactilor, în caz de depistare a unuia sau mai mulți lucrători cu COVID-19, din a 7-a zi după contact, pentru identificarea precoce a persoanelor infectate, care pot fi surse eventuale de răspândire a infecției. 	
Instalarea de bariere fizice între lucrători	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pentru izolarea locurilor de muncă prin ecranare; 2. Aplicarea ecranelor din materiale ușor igienizabile, pentru asigurarea distanței fizice în timpul servirii <p>prânzului, după exemplul din poză</p>	
Planificarea riguroasă a unei izolări eficiente pentru angajații care au dezvoltat semne de COVID-19 pe durata zilei de muncă	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea unei încăperi pentru izolarea lucrătorilor care s-au îmbolnăvit la lucru. 	
Asigurarea salariaților cu echipamente de protecție individuale și	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asigurarea fiecărui angajat cu câte 4 măști de protecție confecționate din stofă, reutilizabile. 2. Asigurarea angajaților cu viziore în cazul refuzului de a purta mască din considerente de sănătate (alergie la mască, dificultăți de respirație). 3. Asigurarea și monitorizarea necesarului de dozatoare 	

colective	<p>(comode în aplicare), săpun lichid, antiseptic pe baza de alcool, substanțe dezinfectante, șervețele de hârtie.</p> <p>4. Furnizarea de coșuri de gunoi și pungi și amplasarea lor în imediata apropiere de stațiile de igienizare a mâinilor, pentru acumularea măștilor și șervețelelor de unică folosință, după scoaterea (dezbrăcarea) lor inofensivă.</p> <p>5. Afișarea posterelor cu informații despre regulile de igienizarea mâinilor;</p> <p>6. Achiziționarea pentru dezinfecție a produselor biocide cu acțiune virulică, înregistrate în RM (informație disponibilă pe pagina web a ANSP www: https://ansp.md/index.php/registrul-national-al-produselor-biodistructive).</p>	
-----------	---	--

Măsurile operaționale

Recomandarea	Intervenții specifice	Responsabil
Asigurarea lucrătorilor cu măști și alt EPI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorizarea purtării măștii de către salariați în timpul muncii și pauzelor; 2. Monitorizarea și suplینirea stațiilor de igienizare cu consumabile; 3. Prin act administrativ intern, să intervină cu modificări în contractul colectiv și/sau individual de muncă, după caz cu specificarea responsabilizării salariaților pentru încălcarea art.9, alin (2) a Codului muncii al RM nr.154/2003 	
Reducerea ratei de procesare a pieselor procesate	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reducerea normei de producere, cu 5-10% (la discreția angajatorului), pentru a reduce suprasolicitarea organismului muncitorilor, induse de purtatul măștii de protecție în condiții de microclimat nefavorabil, poluarea aerului zonei de muncă cu vapori de acid acetic, puf. 	
Reducerea gradului de monotonie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mărirea numărului de piese de prelucrat de către un lucrător până la 3. 	
Alocarea personalului suplimentar pentru igienizare	<ol style="list-style-type: none"> 1. Menținerea încăperilor și suprafețelor în secțiile de producere în stare sanitaro-igienică corespunzătoare în permanență (exigență de igiena muncii și măsură de prevenție a răspândire a COVID-19) 2. Stabilirea unui regim suplimentar de igienizare a suprafețelor, din două în două ore. În locurile cu risc sporit de răspândire a virusului de organizat evidența prelucrărilor (notificarea orelor de efectuare a măsurilor de igienizare contrasemnătură). 3. Extinderea atribuțiilor de serviciu a personalului dereticător (dacă există) cu referire la regimul de dezinfectare pe durata evenimentului pandemic, cu 	

	specificarea în fișa de post.	
Adăugarea de mai multe distribuitoare și dispozitive de spălarea și dezinfectarea mâinilor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adăugarea suplimentară a dozatoarelor cu soluție dezinfectantă, în locurile de aflare frecventă a angajaților: <ol style="list-style-type: none"> a. la intrarea de serviciu b. în locurile destinate pentru odihnă c. în secția de livrare (dacă salariatul lucrează cu facturile) 	
Introducerea unui număr mare de "ore fără contact"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reducerea "turismului" în spațiile de producere. 2. Utilizarea telefonului pentru clarificarea întrebărilor de producere, cu excluderea la maxim a contactului direct între persoane. 3. Contactul între persoane nu va depăși 10 min, cu respectarea distanței de 1 m!!! 4. Desemnarea strictă a rutelor de deplasarea a personalului în secțiile de producere și locurile de aflarea lor. 	

Măsuri logistice

Recomandarea	Intervenții specifice	Responsabil
Organizarea rutelor de transfer a salariaților în întreprindere	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea navetei salariaților în condiții sigure, cu transportul întreprinderii. 2. Izolarea zonei de muncă a șoferului de spațiul destinat pasagerilor. 3. Dotarea unității de transport cu stație de igienizarea mâinilor (pentru pasageri și pentru șofer) 4. Igienizarea unității de transport în timp util. 5. Aerisirea efectivă a unității de transport 6. Solicitarea utilizării măștilor în timpul navetei 	
Adăugarea vehiculelor suplimentare la rutele de transfer existente	<u>OPTIONAL</u> , după caz, în funcție de evoluția stării epidemiologice.	
Limitarea ad maxim a accesului vizitatorilor în întreprindere	<u>OBLIGATOR</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea barierelor fizice 2. Programarea vizitelor 3. Contactul între persoane nu va depăși 10 min, cu respectarea distanței de 1 m!!! 	

Măsuri ce țin de cultura organizațională

Recomandarea	Intervenții specifice	Responsabil
Implementarea	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sistarea activității personalului cu vârsta peste 63 de ani, 	

<p>politicii de personal care asigură reducerea riscurilor</p>	<p>cu menținerea locului de muncă</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Acordarea concediilor anuale și suplimentare plătite 3. Acordarea concediilor anuale neutilizate 4. Acordarea concediilor neplătite, la cererea angajatului 5. Încurajarea salariaților să rămână acasă dacă au temperatura mai mare de 36,8°C sau dacă cineva din familie este diagnosticat infectat cu COVID-19 6. Elaborarea instrucțiunilor clare de producere 7. Dezvoltarea instrucțiunilor clare de conduită în caz de înregistrare a focarului de COVID-19 în întreprindere 	
<p>Încurajarea angajații cu simptome să rămână acasă și să se autoizoleze</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evidența permanentă a temperaturii și stării de sănătate a angajaților 2. Evidența permanentă a temperaturii și stării de sănătate a angajaților aflați în autoizolare 3. Controlul activităților și locul aflării reale a angajaților aflați în autoizolare 	
<p>Monitorizarea respectării măsurilor de restricții impuse de autorități în afara unității economice</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Luarea sub control (monitorizare) a modului de petrecere a timpului liber între zilele de muncă și a zilelor de odihnă, cu încurajarea evitării / limitării contactului social, nu prin impunerea restricțiilor, dar prin convingere. 	
<p>Instruirea angajaților</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Școlarizarea salariaților referitor la caracteristicile noului coronavirus CoV-2, clinica, epidemiologia și prevenția bolii COVID-19. 2. Școlarizarea salariaților referitor la igiena personală și cea de producere. 3. Promovarea sănătății cu referire la igiena organelor respiratorii și reducerea răspândirii infecției COVID-19 la locul de muncă, prin afișarea materialelor ilustrative (accesibile pe site-ul oficial al ANSP https://ansp.md/index.php/materiale-informative-covid-19/) care vizează: <ul style="list-style-type: none"> a. eticheta tusei și strănutului; <div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> ▪ utilizarea șervețelelor de unică folosință; ▪ tușirea și strănutatul în cot; ▪ după care va urma dezinfectarea mâinilor. 	

b. corectitudinea punerii, scoaterii și menținerii echipamentului individual de protecție;

- schimbarea măștii o dată la 3 ore sau mai frecvent, în funcție de umezirea ei
- dezbrăcarea măștii și plierei ei cu partea exterioară înăuntru
- spălarea măștilor reutilizabile cu apă și detergent, la temperatura de 60°C și călcarea ulterioară cu fierul de călcat inițial cu șoc de abur apoi până la uscarea definitivă.

c. etapele și regulile pentru spălarea corectă a mâinilor.

- mâinile se săpunesc de 2 ori și se freacă minuțios printre degete și pliurile unghiilor;
- mâinile se usucă cu prosoape din hârtie de unică folosință;
- se interzice folosirea prosoapelor din stofă;
- se interzice folosirea uscătorului cu aer electric.

d. regulile de conduită la folosirea transportului public sau în timpul navetei furnizare de angajator.

- evitarea aglomerării
- utilizarea măștii de protecție
- prelucrarea mâinilor la intrarea și ieșirea din unitatea de transport
- manifestarea intoleranței față de persoanele care încearcă și/sau călătoresc fără masca de protecție sau o utilizează incorect

e. regulile de conduită după utilizarea WC (blocului sanitar):

- spălarea pe mâini cu apă și săpun cu respectarea etapelor și regulilor
- prelucrarea suprafețelor și obiectele pe care le-ați atins (butonul pentru scurgere a apei la WC, robinetul, mânerul ușei) prin pulverizarea cu dezinfectant

f. modul de prelucrare a telefonului și tehnicii informaționale

- se face cu șervețele de hârtie sau lavete din material nețesut, îmbibate cu soluție dezinfectantă, timp de 2 minute.

4. Instruirea salariaților referitor la conduită în caz de dezvoltare a semnelor clinice ale COVID-19 (febră, tuse, rinoree) în timpul orelor de muncă, în timpul liber dintre schimburi, precum și în cazul când au fost în contact cu o persoană bolnavă.

5. Promovarea modului de viață sănătos și conduitei în afara orelor de muncă în vederea reducerii riscului de răspândire a COVID-19

- practicarea exercițiului fizic timp de cel puțin 20 minute pe zi (efectuarea muncilor fizice cotidiene nu se consideră!!!)
- introducerea în rația alimentară a fructelor și legumelor proaspete, de sezon și verdețurilor (în farfurie va

	<p>domina culoarea verde!)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ introducerea în rația alimentară a usturoiului, hîmbirului și altor produse bogate în fitocide ▪ îmbogățirea rației alimentare cu produse cu conținut sporit de vitaminele grupului B. 	
--	--	--

MĂSURI ANTIEPIDEMICE!!!

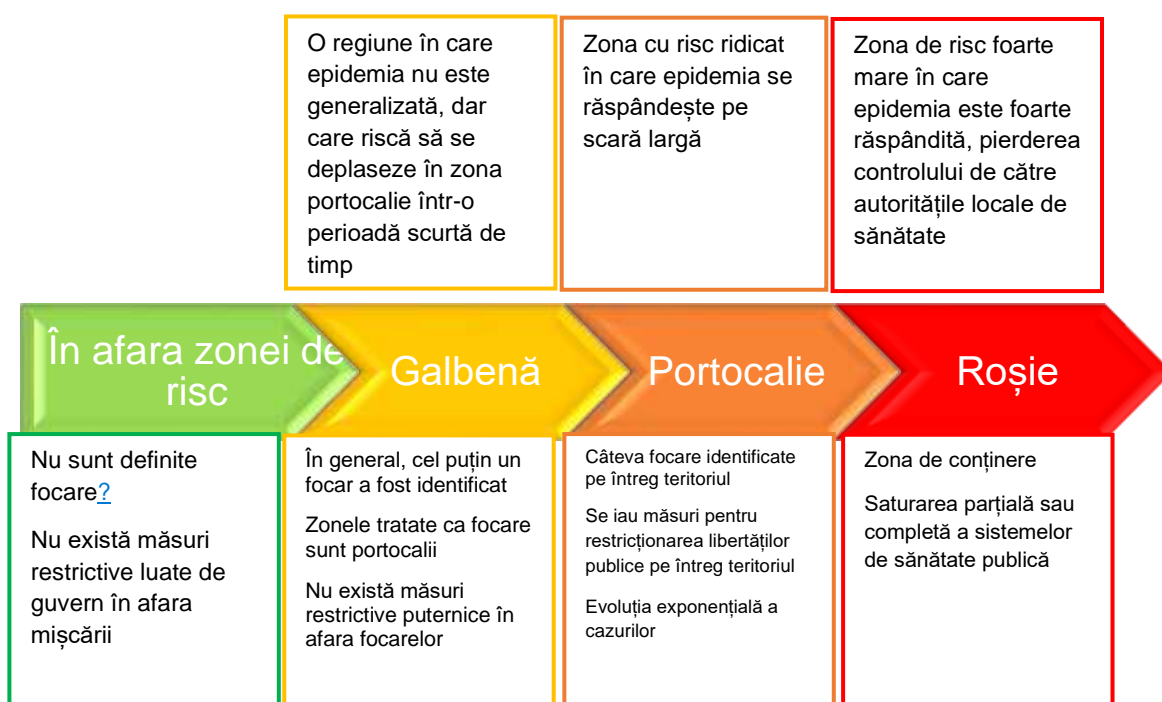
Adițional la măsurile de prevenție, se vor implementa următoarele intervenții:

Provocări	Intervenții specifice	Respon- sabil
Prezența unuia sau mai multor cazuri de suspiciune a COVID-19 printre angajați, depistați la domiciliu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Angajatul care are pe cineva din membrii familiei infectat cu COVID-19 va informa angajatorul 2. Angajatul confirmat pozitiv la infecția cu COVID-19 va raporta de urgență conducerea întreprinderii despre infectare 3. Depistarea tuturor angajaților care au avut contact direct cu bolnavul, timp de 15 minute în ultimele 14 zile: <ol style="list-style-type: none"> a. lucrează în aceeași secție b. s-au aflat timp de 15 min în aceeași încăpere timp de 15 min c. au luat masa împreună 4. Toate persoanele care au avut contact direct cu bolnavul vor fi plasate în izolare la domiciliu pentru o perioadă de 14 zile din momentul contactului cu bolnavul, iar la întoarcerea la muncă vor prezenta certificatul de concediu medical. 5. Dezinfecția suprafețelor și încăperilor care puteau fi contaminate de bolnav în timpul contactului cu acestea. 6. Raportarea zilnică conducătorului întreprinderii despre starea de sănătate a angajaților care sunt izolați la domiciliu 	
Depistare a angajatului cu COVID-19 la întreprindere în timpul realizării activității de muncă	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informarea de urgență a conducătorului întreprinderii, dacă unul din angajați prezintă semne clinice de boală. 2. Izolarea temporară a angajatului suspect cu COVID-19 prin îndepărtarea din zona de muncă în încăpere specială bine aerisită, printr-un coridor destinat pentru aceste cazuri, sau afară. 3. La deplasarea bolnavului către locul de izolare, bolnavul și însoțitorul lui vor purta mască. 4. Apelarea 112 pentru solicitarea îngrijirii și transportarea în condiții corespunzătoare a persoanei suspectate la instituția medicală. 	

	<ol style="list-style-type: none">5. Evitarea contactului direct cu alte persoane și atingerea suprafețelor și obiectelor.6. Curățarea și dezinfecția tuturor încăperilor și suprafețelor cu care a contactat bolnavul.7. Depistarea și informarea angajaților care au contactat cu bolnavul despre riscului de infectare cu păstrarea confidențialității acestora.8. Neadmiterea persoanei confirmate și a celor care au contactat cu bolnavul până la prezentarea extrasului de la medicul de familie (14 zile).	
--	---	--

8. STRATEGII DE GESTIONARE A RISCULUI ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL (ZONA) RISCULUI, PENTRU ASIGURAREA CONTINUITĂȚII ACTIVITĂȚII DE PRODUCERE

Deoarece uzina de conserve, este o unitate economică care contribuie la formarea securității alimentare a populației, unul din obiectivele majore ale managementului riscurilor asociate de CODIV-19 este asigurarea continuității procesului de producere. În acest context este important ca angajatorul ca planul strategic al întreprinderii să cuprindă măsuri clare, în funcție de codul de risc anunțat de către autoritățile țării, precum și/sau regiunilor de conlucrarea/cooperarea internațională.

Este necesar de a identifica zonele de risc COVID-19 și de a adapta măsuri adecvate în funcție de nivelurile/ zonele de risc, stabilite de departamentul de securitate și sănătate în muncă în baza recomandărilor OMS și autorităților naționale, conform algoritmului de mai jos.

Măsurile de implementat în zona galbenă

Măsurile generale

Limitarea răspândirii virusului în focar

1. Distanțarea fizică > 1 m
2. Monitorizarea (auto-monitorizare) semnelor clinice ale angajaților
3. Identificarea și gestionarea persoanelor aflate în contact cu persoanele infectate
4. Limitarea ședințele
5. Consolidarea măsurilor de curățare și dezinfectare în încăperi
6. Dezvoltarea unui plan pentru muncă continuă.

Măsuri suplimentare

Afișați informațiile necesare

1. Mențineți o distanță minimă de 1 m între oameni
2. Asigurați-vă că angajații își monitorizează semnele clinice (febră, tuse etc.) de două ori pe zi: înainte de a merge la serviciu și după ce a se întoarce acasă.

În caz de dubii, cu precădere la temperaturi de peste 38°C, se va apela la numărul asistenței medicale de urgență prespitalicească - 112. **NU VENIȚI LA locul de muncă.**

Identificarea și gestionarea persoanelor care au fost în contact cu o persoană infectată

1. Limitarea ședințelor:
 - Limitați întâlnirile pentru a reduce riscul de contaminare, inclusiv utilizarea transportului public pentru 25 sau mai multe persoane.
2. Consolidarea măsurilor pentru curățarea și dezinfectarea spațiilor:
 - Curățați și dezinfectați elementele de contact (mânere, balustrade, telefoane, fronturi etc.) zilnic
 - Modificați contractele pentru curățare, dacă este necesar.
3. Dezvoltarea Planul de muncă continuă:
 - Pregătiți planuri pentru funcționarea continuă a întreprinderii:
 - scenariu de lipsă a 10% din personal
 - scenariu de lipsă a 25% din personalul din întreprindere și din logistică
 - scenariu de închidere a afaceri pentru 15 zile și 100% lucrători lucrează de la distanță

Elaborarea listei competențelor critice și înlocuirea acestora, desemnarea personalul din grupa de risc.

Oferiți protecție personală (inclusiv rotirea personalului)

Anticipează pregătirea unui nou înlocuitor în abilitățile critice

Cereți angajaților să fie atenți:

- i. luarea laptop-lui acasă seara
- ii. redirecționarea sistematică, în fiecare seară, a apelurilor telefonice către telefonul mobil.

Măsurile de implementat în zona portocalie

Măsurile generale

- Protejarea personalul din zonele cu risc
- Protejarea afacerii
- Reducerea răspândirii virusului
 1. Lansarea plan de continuitate a afacerilor
 2. Asigurarea protecției personalului din zona de risc
 3. Menținerea distanței de cel puțin 1,5 m
 4. Aplicarea regulii de lucru la distanță

5. Controlul mișcării comercianților
6. Interzicerea de a părăsi zona
7. Consolidarea controalelor pentru restricționarea ședințelor
8. Dezinfectarea regulată a telefonului și tastaturii
9. Interzicerea (refuzul) intrării furnizorilor
10. Introducerea măsurilor locale pentru prevenția socială.

Măsurile suplimentare

Afișarea informațiilor prezentate în anexă în toate filialele și subdiviziunile întreprinderii

1. Implementarea planurilor de continuitate a afacerilor
2. Asigurarea protecției personalului din zona de risc
 - Pentru personalul din zona de risc, aplicarea regulilor de lucru de la distanță
3. Mențineți o distanță de cel puțin 1,5 m
 - Implementarea distanței minime în incinta încăperei
 - Reguli pentru șoferi
4. Transferul muncii de la distanță a personalului care nu este critic pentru continuarea activității întreprinderii, și anume:
 - Persoanele care nu au nicio alternativă la transportul public pentru a ajunge la muncă,
 - Persoanele care au grijă de copii din cauza închiderii școlii sau instituțiilor de educație timpurie
 - Jumătate din colectivul întreprinderii care lucrează în secții/ateliere, alternându-se peste 15 zile
5. Controlarea mișcării comercianților
 - Conferințele, întâlnirile sunt interzise
 - Vizitele clienților sunt limitate la programări individuale care nu necesită utilizarea transportului public.
6. Interzicerea părăsirii zonei
 - Excepții extreme - numai pentru continuitatea afacerii, sub rezerva aprobării managerului de linie și purtând o mască chirurgicală
7. Consolidarea controalelor pentru restricționarea ședințelor
 - Întâlnirile care necesită sosirea cu transportul public sunt interzise
 - Limitarea de maximum 15 persoane
 - Aranjarea scaunelor, menținând în același timp o distanță de 1,5 m între participanți
8. Dezinfectarea sistematică a telefonului și a tastaturii
 - Cererea ca angajații să-și dezinfecteze regulat telefonul și tastatura
 - Încercați să nu vă atingeți fața cu mâinile neigienizate.
9. Interzicerea intrării furnizorilor
 - Refuzarea accesului la întreprindere a furnizorilor de servicii care nu sunt strict necesare pentru continuitatea activității

Pentru personalul de serviciu (curățare, securitate, întreținere etc.): purtarea obligatorie a unei măști chirurgicale

10. Implementarea măsurilor de prevenție în spațiile social sanitare și încăperilor destinate pentru luarea mesei
 - Mărirea timpului de lucru al cantinei

- Evitarea traversării diferitelor servicii (ore de masă, mașini de cafea etc.)
- Instalarea dezinfectanților la intrări și ieșiri pentru utilizarea obligatorie de către toți
- Respectarea distanței de 1,5 m pe linie
- Mențineți o distanță de un metru față de masă - dacă masa este mai mică de 1 metru
- Prevenirea utilizării colective a tacâmurilor, a ustensilelor de bucătărie
- Limitarea aglomerației oamenilor prin îndepărtarea scaunelor și meselor
- Asigurați folosirea șervețelelor dezinfectante pentru a prelucra zonele folosite: mese, butoanele aparatului de cafea etc.
- Închiderea zonelor de cafea
- Ventilarea încăperilor social-sanitare înainte și după fiecare utilizare.

Măsuri de implementat în zona roșie

Măsuri generale

- Protejarea personalului din grupele de risc
- Asigurarea continuității funcționării întreprinderii
- Reducerea răspândirii virusului
 1. Adaptarea întreprinderii și sistemului computerizat de dirijare a procesului tehnologic (în cazul sistemului automatizat) pentru o situație în schimbare
 2. Menținerea distanței de 2 m
 3. Transferul muncii de la distanță a personalului care nu este critic pentru a asigura continuitatea producției
 4. Refuzarea întâlnirilor și adunărilor
 5. Interzicerea accesului pentru toți vizitatorii

Măsuri suplimentare

Afișarea informațiilor prezentate în anexă în toate filialele și subdiviziunile întreprinderii

1. Adaptarea Planului de continuitate a afacerii potrivit mediului în schimbare.
2. Menținerea distanței de 2 m
 - Implementarea distanței minime în incinta încăperii
 - Reguli pentru șoferi
3. Transferarea la munca de la distanță a 100% din personal (cu excepția cazurilor în care este imposibil de a fi efectuată din motive tehnice sau organizaționale) sau reținerea acasă a personalului care nu este esențial pentru funcționarea continuă a întreprinderii: personal administrativ, angajați antrenați în tipurile de muncă în deplasare (călătorie) (echipe comerciale, ingineri servicii de colectare a materiei prime, auditori ...).
4. Interzicerea strictă a reuniunilor și a instruirilor, cu excepția celor necesare pentru continuitatea producției și distribuției activităților
 - Limitarea maximă la 10 persoane
 - Menținerea distanței de 2 m între participanți

5. Interzicerea accesului pentru toți vizitatorii
 - Recrutarea (cu excepția pozițiilor strategice)
 - Întâlniri ale echipelor comerciale.

9. RECOMANDĂRI TEMATICE

Managementul personalului infectat

În cazul în care se suspectează COVID-19, trebuie solicitat ca lucrătorul în cauză să rămână acasă, să se izoleze și să apeleze numărul asistenței medicale de urgență.

NU MERGEȚI LA MEDIC SAU LA SERVICIU DACĂ AVEȚI SIMPTOME.

Dacă un angajat raportează simptome la locul de muncă, trebuie să fie izolat. În același timp, trebuie de asigurat că angajatul respectiv a apelat numărul asistenței medicale de urgență înainte de a părăsi locul de muncă.

CEREȚI PERSOANEI POTENȚIAL INFECTATE SĂ SE AUTOIZOLEZE TIMP DE 2 SĂPTĂMÂNI (14 ZILE)

Identificarea tuturor persoanelor care au fost în contact cu o persoană infectată în ultimele 14 zile. *Contact = cel puțin 15 minute la o distanță de 1,5 m fără mască.*

Izolați toți angajații identificați timp de două săptămâni (lucru de la distanță, la domiciliu, concediu).

În caz de necesitate extremă în activitatea acestor angajați, având în vedere organizarea continuității procesului, este permis să lucreze, cu respectare strictă a distanței și purtarea unei măști chirurgicale.

ORICINE A FOST ÎN CONTACT CU O PERSOANĂ INFECTATĂ SAU POTENȚIAL INFECTATĂ TREBUIE SĂ DECLARE MANAGERULUI SĂU

În toate cazurile, este necesar de a efectua ventilarea, curățarea și dezinfectarea locului de muncă al persoanei infectate și al celor aflați în contact.

Deșeurile rezultate urmează calea normală de eliminare.

Zona respectivă trebuie izolată până la curățarea și dezinfectarea locului.

Norme de călătorie internațională

Toate deplasările angajaților:

1. ZONA ROȘIE: toate deplasările sunt STRICT INTERZISTE.
2. ZONA PORTOCALIE: toate deplasările sunt STRICT INTERZISE.
 - Dacă vă aflați în această zonă, trebuie să purtați o mască de tip FFP2 în locuri publice și să vă dezinfectați mâinile.
3. ÎN AFARA ZONELOR ROȘIE ȘI PORTOCALIE = regiuni necontaminate:
 - Călătoriile trebuie să fie limitate:

- Cu excepția călătoriilor importante pentru activitățile de afaceri și indispensabile pentru apeluri de conferință, sub verificare strictă a membrilor consiliului director
- În timpul acestor călătorii, este recomandată dezinfectarea regulată a mâinilor cu un gel pe bază de alcool.

Reguli de returnare din călătorii de afaceri și personale

1. ZONA ROȘIE - persoanele care se întorc din zona roșie trebuie să fie sub carantină strictă timp de 14 zile după întoarcere și nu trebuie să aibă contact cu persoane fără mască chirurgicală.
2. ZONA PORTOCALIE - persoanele care au fost, în zonă (din motive profesionale și personale) cu mai puțin de 14 zile în urmă, trebuie să-și informeze superiorii și să se izoleze sub observație strictă pe perioadă de 14 zile după întoarcere, cu:
 - autocontrolul de două ori pe zi a simptomelor clinice (febră $\geq 38^{\circ}\text{C}$, tuse, dificultăți de respirație)
 - monitorizarea stării de sănătate a persoanelor găsite în zonă dată.

Dacă unul dintre aceste două criterii sunt prezente, trebuie de anunțat superiorul și departamentul resurse umane, plasați-vă în carantină strictă și apălați numărul special furnizat de autorități pentru procedură.

Se recomandă lucrul la distanță în perioada de monitorizare de 14 zile. Dacă acest lucru nu este posibil, vi se va cere să lucrați într-o locație izolată (într-un birou separat, etc.). Evitați zonele publice și purtați o mască chirurgicală pentru a preveni contaminarea.

Aplicați măsuri generale de igienă și evitați contactul strâns (<1m) în general.

Interzice orice contact cu persoane din zona de risc (gravidă, bolnavă, vârstnică etc.)

Norme pentru echipele ambulante

1. ZONA ROȘIE – călătoriile sunt strict interzisă
2. ZONA PORTOCALIE – circulația este permisă în zona portocalie și posibilitatea de a intra în altă zonă folosind o mască chirurgicală.

Purtarea unei măști este necesară din cauza contactelor de afaceri frecvente și prelungite.

Se recomandă de a anunța în prealabil vizitatorii despre necesitatea de a purta o mască.

3. ALTE ZONE – circulația este permisă în afara zonelor roșie, portocalie și a clusterului.
 - Măsurile de prevenție:
 - - Folosirea unui gel pe bază de alcool
 - - Respectarea măsurilor generale de igienă în perioadele virale.

Reguli pentru departamentele de logistică

Pentru șoferii:

1. ZONA ROȘIE - colectarea și transportarea materiei prime poate să se efectuează fără a fi necesară purtarea măștii de protecție, cu condiția respectării stricte a unei distanțe de 2 m.
2. ZONA PORTOCALIE - colectarea și transportul se efectuează fără a fi necesară purtarea unei măști, respectarea strictă a distanței minime de 1,5 m.

În conformitate cu regulile pentru clienți și hotărârile guvernamentale. Evitarea contactului cu persoanele întâlnite (conform regulilor pentru șoferi).

În cazul contactului la o distanță mai mică decât distanța minimă recomandată – este necesar purtarea unei măști (purtați o mască chirurgicală).

Pentru personalul ingineresc al departamentului de logistică:

1. ZONA ROȘIE - restricție strictă, fără deplasare.
2. ZONA PORTOCALIE – **deplasarea** (circulația) este permisă în zona portocalie cu posibilitatea de a intra în „altă” zonă purtând o mască chirurgicală pentru a asigura continuitatea activității. Purtarea unei măști este necesară, deoarece există contacte private și îndelungate cu partenerii de afaceri, vizitatorii trebuie să fie avertizați (sfătuiți) prealabil despre necesitatea de a purta masca.
3. ALTE ZONE – **deplasarea** (circulația) este permisă în afara zonei roșii, portocalie și a clusterului.
 - Măsuri preventive:
 - Folosirea unui gel cu conținut de alcool
 - Respectarea măsurilor generale de igienă în perioadele de răspândire masivă

Reguli pentru companii terțe, transportatori și auditori

La ghișeul porții de intrare în întreprindere va fi afișat un chestionar pentru a vă asigura că regulile sunt aplicate (cu excepția șoferilor).

	Zona portocalie	Zona roșie	Alte zone
Furnizori	Sunt acceptate doar serviciile companiilor terțe care sunt strict necesare pentru funcționarea întreprinderii/organizației (de exemplu, curățenie, securitate ...)		<ul style="list-style-type: none"> – Muncă normală – În funcție de răspunsurile la chestionar: accesul va fi refuzat.
Șoferi	<ul style="list-style-type: none"> – Șoferii din zonele portocalii sunt admiși până la secțiunile din zone portocalii sau „alte zone”. – Nu este necesar, dar este util de a purta o mască. – Respectarea normelor generale de igienă. 	<ul style="list-style-type: none"> – Șoferii din zona roșie sunt interziși, cu excepția situațiilor de asigurarea continuității afacerii. – În acest caz, șoferii trebuie să poarte o mască chirurgicală (tipul 1). – Respectarea normelor 	<ul style="list-style-type: none"> – Muncă normală

		generale de igienă.	
Auditul intern și extern	Auditorii din zonele portocalie și roșie au accesul oprit în întreprindere, deoarece efectuarea lor poate fi amânate pentru o perioadă mai târzie.		<ul style="list-style-type: none"> – Muncă normală – În funcție de răspunsurile la chestionar: accesul va fi refuzat.

Reguli pentru consfătuiri / întruniri / reuniuni/ treninguri

În zona roșie, sunt interzise întâlniri fizice pentru personalul administrativ.

Pot fi organizate doar **întâlniri locale** și **instruiri** necesare pentru asigurarea continuității activităților de producție și distribuție (informare pentru recrutare, instruire de rezervă).

Limitarea întâlnirii până la 10 persoane, cu respectarea distanței de 2 metri între angajați.

Reuniuni

- Pentru zonele portocalie și pre-portocalie, fiecare manager este rugat să restricționeze ședințele care necesită deplasare (relocare);
- Persoanele care sosesc din zona marcată cu cod roșu / portocaliu – nu trebuie să participe la întâlniri / instruiri.
- Întâlnirile cu peste 25 de persoane în zona pre-portocalie, 15 persoane în zona portocalie – trebuie amânate sau anulate.
- Utilizarea transportului public (avion, tren, metrou etc.) sau apropierea de o zonă contaminată sunt factori de risc agravanți care impun amânarea evenimentelor planificate.

Instruirea

Instruirea, care presupune călătorii internaționale în zonele roșie, portocalie și progresiv pentru zonele pre-portocalie ar trebui anulate sau amânate, cu excepția formării strategice, care nu poate fi amânată.

Managementul (gestionarea) personalului din grupul de risc

Grupul de risc include următorul personal:

- Personal în vârstă de 63 de ani și mai mult;
- Pacienți cu antecedente de boli cardiovasculare: hipertensiune arterială complicată, accident vascular cerebral sau cardiopatie ischemică, chirurgie cardiacă NYHA III sau insuficiență cardiacă gradul I;
- Bolnavii de diabet zaharat dependenți de insulină, care au complicații secundare
- Pacienți cu patologie respiratorie cronică, predispuși spre decompensare
- Pacienții cu boală renală cronică aflați la dializă
- Pacienți cu cancer
- Persoanele cu imunosupresie congenitală și dobândită

- Pacienți cu ciroză hepatică în stadiul B și C conform clasificării Cild-Pugh
- Persoanele cu obezitate morbidă (indicele de masă corporală > 40 kg/m²).

Femeile însărcinate, chiar dacă nu a fost identificat nici un factor de risc specific pentru ele sau pentru bebeluș, ar trebui, de asemenea, considerate drept persoane cu vulnerabilitate sporită.

Alegerea măștii

Tip	În afara zonei de risc	Zona pre-portocalie	Zona portocalie	Zona roșie
Masca chirurgicală	Pentru persoanele care se întorc din zona portocalie fără posibilitatea de a lucra la distanță	Pentru persoanele care se întorc din zona portocalie fără posibilitatea de a lucra la distanță Pentru persoanele care au fost în contact cu o persoană potențial infectată fără simptome	Pentru persoanele care au fost în contact cu o persoană potențial infectată fără simptome Pentru lucrătorii departamentului de colectare a materiei prime Pentru persoanele care nu pot respecta distanța de 1,5m	Pentru persoanele care au fost în contact cu o persoană potențial infectată fără simptome Pentru persoanele care nu pot respecta distanța de 2 m
Masca FFP 2 fără supapă		Pentru persoanele care trebuie să se deplaseze în zona portocalie	Pentru personalul din zona de risc, care nu poate fi transferat să presteze munca la distanță și care este amplasat într-o încăpere cu un spațiu liber de cel puțin 2,5 m	Pentru șoferii antrenați la colectarea/transportarea materiei prime și personalul logistic care nu pot păstra distanța de 2 m de la producătorul infectat Pentru personalul din zona de risc, care nu poate fi transferați să presteze munca la distanță și care este amplasat într-o încăpere cu un spațiu liber de cel puțin 2,5 m

Comunicarea pe interior și exteriorul întreprinderii

Reguli de comunicare pentru clienții

- Adresarea la scrisoarea „standard” (blancheta de scrisoare adresată clientului);
- Redactarea scrisorii standard, în funcție de noutățile cu referire la situația epidemiologică
- Departamentul de criză va trimite scrisori electronice respective, cu scop:
 - Comercial
 - Marketing
 - Calitate

Norme de comunicare pentru mass-media și părțile interesate

Colaboratorii de la relații cu publicul, vor elabora materiale pentru difuzare, reieșind din situația epidemiologică și măsurile de restricție implementate în întreprindere.

După informații suplimentare – consultarea conducerii.

Recomandări cu referire la măsurile de igienă generale și suplimentare în timpul bolilor virale în funcție de nivelul riscului

MĂSURI GENERALE DE IGIENĂ ÎN TIMPUL BOLILOR VIRALE RESPIRATORII ACUTE PENTRU A VĂ PROTEJA PE VOI ȘI PE CEI DIN JURUL VOSTRU

Spălați regulat mâinile cu săpun și dezinfectați

Când tușești și strănuți, acoperiți-vă cu cotul

Utilizați șervețele de unică folosință

Exclueți săruturile

Eliminați străngerile de miână

MĂSURI SUPLIMENTARE ÎN ZONA PRE-PORTOCALIE (galbenă)

Respectați distanța socială de **1m**

Limitați călătoriile internaționale cu avionul și trenul

Exclueți aglomerările mai mari de **25 persoane**

Controlați starea de sănătate prin termometrie de 2 ori/zi <38°C

MĂSURI SUPLIMENTARE ÎN ZONA PORTOCALIE

Respectați distanța socială de **1,5 m**

Dezinfectați regulat telefonul și tastatura

Nu atingeți fața cu mâinile nedizenfec-tate

Nu călătoriți cu avionul și trenul

Evitați aglomerațiil e mai mari de **15 persoane**

Controlați starea de sănătate prin termometrie de 2 ori/zi <38°C

MĂSURI SUPLIMENTARE ÎN ZONA ROȘIE

Respectați distanța socială de **2 m**

Dezinfectați regulat telefonul și tastatura

Nu atingeți fața cu mâinile nedizenfec-tate

Nu călătoriți cu avionul și trenul

Evitați aglomerațiil e mai mari de **10 persoane**

Controlați starea de sănătate prin termometrie de 2 ori/zi <38°C

Date de contact pentru mai multă consultanță:

Igor Belei: GSM: +373 79210950

e-mail: igorbelei@gmail.com

Angela Paraschiv: GSM: +373 69060264

e-mail: angela.paraschiv@usmf.md

Raisa Deleu : GSM: +373 69687415

e-mail: raisa.russu@usmf.md